

VIII. OLOMOUCKÉ SPECIÁLNĚPEDAGOGICKÉ DNY

XXI. MEZINÁRODNÍ KONFERENCE K PROBLEMATICE OSOB SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI

VIII. KONFERENCE MLADÝCH VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ

13. - 14.10. 2020

Program a bulletin abstraktů

VIII. OLOMOUCKÉ SPECIÁLNĚPEDAGOGICKÉ DNY

XXI. Mezinárodní konference k problematice osob se specifickými potřebami
VIII. Konference mladých vědeckých pracovníků

Téma konference

Rozvoj kognitivních schopností v multidisciplinárním kontextu

Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

13. - 14. 10. 2020
Olomouc

Subtémata:

- Jedinci se speciálními vzdělávacími potřebami v kontextu školní spokojenosti a úspěšnosti
- Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami z pohledu pedagogů, poradenských pracovníků a rodičů
- Diagnostika kognitivních schopností
- Přemýšlení o myšlení – metakognice
- Možnosti využití programů pro rozvoj kognitivních schopností

Organizátoři a partneři konference:

Ústav speciálněpedagogických studií
Pedagogická fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci

Vědecký výbor:

doc. PaedDr. Lea Květoňová, Ph.D.
prof. PaedDr. Libuše Ludíková, CSc.
prof. PhDr. PaedDr. Miloň Potměšil, Ph.D.
prof. dr. hab. Adam Stankowski, Ph.D.
prof. PaedDr. Alica Vančová, CSc.
prof. PaedDr. Milan Valenta, Ph.D.
prof. Mgr. Kateřina Vitásková, Ph.D.
prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.
doc. Mgr. Jiří Langer, Ph.D.

Organizační a programový výbor:

Mgr. Adéla Hanáková, Ph.D.
Mgr. Miluše Hutýrová, Ph.D.
Mgr. Jan Chrastina, Ph.D.
Mgr. Zdeňka Kozáková, Ph.D.
Mgr. Kristýna Krahulcová, Ph.D.
PhDr. Kateřina Kroupová, Ph.D.
Mgr. BcA. Pavel Kučera
doc. Mgr. Jiří Langer, Ph.D.
Mgr. Jaromír Maštaliř, Ph.D.
Mgr. Renata Mlčáková, Ph.D.
Mgr. Veronika Růžičková, Ph.D.
Mgr. Jakub Vávra
Mgr. Lucie Moudrá
PhDr. Martin Dolejš, Ph.D.

Program konference

XXI. Mezinárodní konference k problematice osob se specifickými potřebami

13. 10. 2020

9:00-10:00

Auditorium - Správce místnosti Gabriel Kňážko

<https://cesnet.zoom.us/j/93628747603> (Meeting ID: 936 2874 7603)

Slavnostní zahájení konference

doc. Mgr. Jiří Langer, Ph.D. (zástupce ředitelky ÚSS PdF UP v Olomouci)

prof. PaedDr. Libuše Ludíková, CSc. (děkanka Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci)

Úvodní přednášky

Moderuje – Jiří Langer

An Introduction to Using Eye Tracking Technology for Scientific Research – Sekicki, M.

Současné předškolní vzdělávání ve světle myšlenek L. S. Vygotského – Šmelová, E.

Teoretická východiska rozvoje jazykových schopností podle D B. Elkonina – Nováková Schöffelová, M.

**Implikace specifických kognitivních jevů a procesů na percepci a produkci verbální a neverbální komunikace –
pohled logopeda – Vitásková, K.**

12:00-13:00

Přestávka

13:00-14:30

N11 - Správce místnosti Gabriel Kňážko

<https://cesnet.zoom.us/j/91595336170> (Meeting ID: 915 9533 6170)

Moderuje – J. Vávra

The Employment of People with Intellectual Disabilities in Poland – Wolan-Nowakowska, M.

Method of Sensory Integration at Work with a Student with Intellectual Disability - General Assumptions and Practical Actions (Suggestions for Games and Exercises) – Przybysz-Zaremba, M., KataryńczukMania, L. - *zrušeno*

Communication Possibilities of Seniors with Neurocognitive Disorder in the Context of Expressive Therapeutic and Diagnostic Process – Müller, O., Svoboda, P.

Sexualita pohledem matky dítěte s mentálním postižením – Kozáková, Z., Procházková, T.

Proces změny v dramaterapii – Vávra, J.

N13 - Správce místnosti Barbora Považanová

<https://cesnet.zoom.us/j/93852579117> (Meeting ID: 938 5257 9117)

Moderuje – K. Vitásková

Indikace kognitivní rehabilitace v klinické praxi – Nilius, P.

Neurokognitivní rehabilitace v lázních Klimkovic vedená speciálním pedagogem – Dzidová, L. - zrušeno

Možnosti uplatnění speciálního pedagoga v procesu Neurokognitivní rehabilitace - sdělení z praxe – Cholevová, A.

N16 - Správce místnosti Vojtěch Kukla

<https://cesnet.zoom.us/j/92971841885> (Meeting ID: 929 7184 1885)

Moderuje – J. Maštalíř

Případ k metodě nebo metoda k případu? (pojetí případové studie a kazuistiky v sociálních výzkumech) –
Chrastina, J.

Pyramidové školení rodičů v behaviorální intervenci - přehledová studie – Pančocha, K.

Úprava prostředí pohledem osob se zdravotním postižením – Hanáková, A., Potměšil, M., Urbanovská E., Růžičková, V., Kroupová, K., Zvědělíková, J., Navrátilová, I., Hudcová, B., Pazourková, L., Špinarová, G., Svobodová, V.

Children with Special - needs at Schools in the Frame of Present Schooling Procedure – Schusová, M.

<https://sppdny.cz/posterova-sekce/>

Posterová sekce

bez moderátora a prezentace

Postery budou vyvěšeny na úvodní straně webových stránek konference

Truchlení osob s mentálním postižením - Kvantitativní dotazníkové šetření s pracovníky Domovů pro osoby se zdravotním postižením (DOZP) a chráněného bydlení (CHB) – Janyšková, K., Šiška, J.

Zjišťování dostupnosti, povahy a kvality komunitních pobytových služeb pro osoby mentálním postižením v České Republice ROBIN—Researching the availability, nature and quality of community-based services for people with intellectual disabilities in the Czech Republic – Káňová, Š., Janyšková, K., Řezáč, K., Beadle-Brown, J., Šiška, J.

Název příspěvku neuveden – Nieradka, F., Kobielus, M.

Skúsenosti psychológa s diagnostikou detí so sluchovým postihnutím a narušenou komunikačnou schopnosťou predškolského veku – Kročanová, Ľ.

Developmental Tasks of Adulthood in the Context of the Narrative of People with ASD – Macařka, E., Początek, G.

Rodiče školí rodiče - Parent to Parent Training Program with RUBI-PT Curriculum – Malaníková, V.

The Use of Hippotherapy in Therapeutic Treatment of Children on the Example of the Full Life Foundation Activities – Początek, G., Michno, B., Żelazna, A.

Support for the Development of Children and Youth in the Autism Center in Cracow – Milczarek, M.

Integrative Theater as a Form of Art Therapy in Relation to People with Disabilities – Pawlak, A., Sobolevska, B.

Postoje studentů středních škol k osobám se zdravotním postižením – Navrátilová, I.

Profil školského speciálního pedagoga – Paštrnáková, N.

14:30-15:00

Přestávka

15:00-16:30

N11 - Správce místnosti Gabriel Kňazko

<https://cesnet.zoom.us/j/99181156204> (Meeting ID: 991 8115 6204)

Moderuje – K. Kroupová a V. Růžičková

Analýza příčin nezamestnanosti jednotlivců so zrakovým postihnutím – Lopúchová, J.

Tyflomapy jako prostředek zpřístupnění prostoru a představ i prostředí osobám se zrakovým postižením –
Růžičková, V., Kroupová, K.

Úloha vizuálně posílené audiometrie při rozvoji kognitivních schopností u dětí se sluchovým postižením –
Hricová, L. – *zrušeno*

Budování rodinných vztahů hluchoslepí lidé v Polsku – Kasprzak, T.

Špeciálnopedagogická podpora žiaka s poruchami učenia a poruchami správania (Príklad dobrej praxe) –
Schallerová, S. – *zrušeno dne 6.10.*

Starostlivosť o dieťa s mutáciou génu CREBBP v regeneračno – terapeuticko – vzdelávacom centre pre deti s
viacnásobným postihnutím v Bratislave (Príklad dobrej praxe) – Ivanová, Z. – zrušeno 6.10.

The Current Situation of Intervention to Support Speech Communication Competencies at Hearing Families of
Children with Hearing Impairment – Li, L.

N13 - Správce místnosti Barbora Považanová

<https://cesnet.zoom.us/j/92064396933> (Meeting ID: 920 6439 6933)

Panelová diskuze

Moderuje – L. Kytnarová

Speciální pedagog ve zdravotnictví

Vitásková, K., Dzidová, L., Nilius, P.

N14 - Správce místnosti Tereza Rumlerová

<https://cesnet.zoom.us/j/97347658471> (Meeting ID: 973 4765 8471)

Moderuje – K. Krahulcová

Quo vadis, dětský domove? – Daněk, A.

Přístupnost základních škol jako důležité podpůrné opatření pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami – Vrubel, M.

Škola přátelská dětské hře: adaptace britského modelu do českého prostředí – Klimešová, I. Hoffmannová, J., Šebek, L., Wittmannová, J.

PAPPUS: rozsévání myšlenek učení se a hraní venku v rámci běžné školní výuky - Pojdme se učit ven! – Wittmannová, J., Klimešová, I., Jakubec, A.

Fenomén smrti a proces truchlení v kontextu mentálního postižení: Projekt podpůrné skupiny – Janyšková, K., Šiška, J., Korandová, Z.

Sekundární příznaky zdravotního postižení z pohledu mezinárodních a tuzemských studií – Márová, I., Pančocha, K., Kachlík, P., Bendová, N.

N15 - Správce místnosti Martin Dolejš

<https://cesnet.zoom.us/j/92109108109> (Meeting ID: 921 0910 8109)

Workshop

Arteterapeutické nástroje, ich optimalizácia a implementácia do špeciálnopedagogických intervencií. Príklad dobrej praxe: MANDALIVE – Zemko, M.

N16 - Správce místnosti Vojtěch Kukla

<https://cesnet.zoom.us/j/95563420140> (Meeting ID: 955 6342 0140)

Moderuje – A. Hanáková

Lexikální fluence, tvorba vět a způsob respirace u žáků 1. ročníku základní školy a základní školy logopedického typu se zaměřením na žáky s vývojovou dysfázií – Mlčáková, R. - *zrušeno*

Speciálněpedagogická logopedická intervence u studenta s kóktavostí na Univerzitě Palackého v Olomouci – Mlčáková, R., Mikeska, F.

Dopad stimulace sluchové percepce na dílčí kognitivní funkce – pilotní šetření – Volná, P. Papajová, K.

Srovnání efektivity orofaciálních stimulačních technik určených pro zlepšení orálního příjmu u předčasně narozených dětí – Červenková, B.

Posterová sekce

bez moderátora a prezentace

Postery budou vyvěšeny na úvodní straně webových stránek konference

Characteristics of Resilience in People with ASD Based on Online Diaries – Ptaszek, P., Popielarz - Mróz, W.

Nabývání dovedností u dětí a žáků s poruchami autistického spektra s využitím přístupu založeného na aplikované behaviorální analýze – Prokopová, Z. Jamrichová, J.

Podpora žáků cizinců z Ukrajiny na českých základních školách – Solníčka, D.

Facilitátory a bariéry při vzdělávání a pracovním uplatnění osob se sociálním znevýhodněním – Szabó Lenhartová, Z.

Academic Achievement of Students with Special Education Needs – Sedláková, E.

Výzvy a možnosti osobní asistence z pohledu asistentů i jejich klientů – Žaludko, J.

Název příspěvku neuveden – Xiang, M.

Název příspěvku neuveden – Pánková Kratochvílová, K.

Snižování výskytu nežádoucího chování spojeného s PIKA syndromem u dítěte s poruchou autistického spektra v intervenci Aplikované behaviorální analýzy – Sychra Reucci, T. , Pančocha, K.

Dotazníkové šetření v rámci České a Slovenské republiky jako základ pro vývoj inteligentní databáze určené osobám s poruchami autistického spektra či jiných skupin jedinců s postižením – Karunová, H., Cieslar, J., Flekačová, L., Bednářová, L., Regec, V., Pazourková, L.

VII. Konference mladých vědeckých pracovníků

14. 10. 2019

9:00-9:10

N11 - Správce místnosti Gabriel Kňazko

<https://cesnet.zoom.us/j/92304781536> (Meeting ID: 923 0478 1536)

Zahájení konference

prof. Paedr. Mgr. Jan Michalík, PhD.

9:15-12:15

N13 - Správce místnosti Barbora Považanová

<https://cesnet.zoom.us/j/96497344749> (Meeting ID: 964 9734 4749)

Garant J. Chrastina

Inventář MABC-2 jako screeningový nástroj vývojové poruchy koordinace u dětí mladšího školního věku -
Banátová, K.

Mezigenerační vztahy v rodinách s dítětem se zdravotním postižením – Haiclová, Z.

Konceptualizace pojmu „psychosociální první pomoc“ v kontextu sociální práce – Hudcová, B.

Možnosti využití evakuačních pomůcek pro osoby se zdravotním postižením v rezidenčních (sociálních) službách –
Hudcová, B.

Vliv fyzické aktivity na proces učení – Příbylová, T.

Funkčnost hierarchie a systému sociální služby osobní asistence - Škeříková, A.

Vliv terapie divočinou na vnímání sebeobrazu u dospívajícího člověka s rizikovým chováním - Houšková, T.

Rodič jako součást týmu v komplexní péči o dítě s DMO – Tichá, M.

Inkluzivní vzdělávání z pohledu žitých zkušeností žáků s tělesným postižením, jejich rodičů a učitelů –
Sedláčková, D.

N14 - Správce místnosti Gabriel Kňazko

<https://cesnet.zoom.us/j/92304781536> (Meeting ID: 923 0478 1536)

Garant V. Růžičková

The Study Abroad Experience - University of Central Florida – Hošťálková, M

Stresový profil vytvořený na základě biologické zpětné vazby – Hrbáčová, L., Pazourková, L. - *zrušeno*

Evidence Based Practice – cesta doktoranda od pokročilého narativního review k systematickému review –
Kameník, J., Smolíková, M.

Syndrom vyhoření u poradce rané péče – Kmentová, S.

Narativní texty neslyšících žáků – Komorná, M., Hádková, K.

**Rozvoj představivosti a zmírnění informačního deficitu u osob se zrakovým postižením –
Vachalová, V., Špinarová, G.**

N15 - Správce místnosti Tereza Rumlerová

<https://cesnet.zoom.us/j/96421256743> (Meeting ID: 964 2125 6743)

Garant R. Mičáková

Využití eye-trackingu ve výzkumu dyslexie – Dostálová, N.

**Komunikační strategie pedagogů s rodinnými příslušníky při edukaci žáků s narušenou komunikační schopností –
Melounová, Z. – zrušeno 6.10.**

Vliv vlastností slov na čtení v českém jazykovém prostředí – Ptáčková, M., Vitásková, K.

Význam nazální respirace v logopedické péči se zaměřením na prevenci adenotomie – Šlesingerová, E., Vitásková, K.

Kognitivní a lingvistické deficity u osob s roztroušenou sklerózou – Nohová, L., Vitásková, K.

N16 - Správce místnosti Martin Dolejš

<https://cesnet.zoom.us/j/93052140369> (Meeting ID: 930 5214 0369)

Garant Z. Kozáková

Specifika vzdělávání žáků s dvojitou výjimečností na prvním stupni – Baranová, P.

Závislí s postižením - výzva pro speciální pedagogiku a adiktologii – Dlouhá, D.

Jaký je vliv online školních aplikací na rozvoj lingvistické jazykové kompetence u žáka s odlišným mateřským jazykem střední odborné školy v kontextu distančního vzdělávání? – Kulhánková, I.

**Podpora emancipace osob s mentálním postižením v oblasti svéprávnosti jako výzva (nejen) pro SP vzdělávání –
Nehybová, V. - zrušeno**

Děti v podmínkách ústavní výchovy – Pinkavová, L., Polínek, M. D.

Vybrané aspekty systému meziresortní spolupráce pracovníků SPP a OSPOD – Selingerová, J.

Význam online komunit pro adolescenty a možnosti prevence rizik v kyberprostoru – Szokalová, L., Polínek, M. D.

Slavnostní ukončení konference

doc. Mgr. Jiří Langer, Ph.D. (zástupce ředitelky ÚSS PdF UP v Olomouci)

Tlumočení do českého znakového jazyka bude dle potřeby.

Organizátoři konference si vyhrazují právo v nezbytných událostech měnit čas a pořadí příspěvků.

Ústní sdělení

An Introduction to Using Eye Tracking Technology for Scientific Research

Sekicki Mirjana

Eye tracking technology of today allows for accurate study of human eye movements in different contexts and across a range of tasks. By examining visual attention, we gain insight into the cognitive processes underlying a wide variety of human behavior, such as learning patterns and social interaction methods. Besides allowing for the screening of atypical neurodevelopment and cognitive or perceptual disabilities, eye tracking technology provides a way to examine the behaviour of young children and those with neurological impairments, who are unable to explain their thought processes.

Analýza príčin nezamestnanosti jednotlivcov so zrakovým postihnutím

Lopúchová Jana

Špecifiká vyplývajúce z povahy zrakového poškodenia veľmi markantne ovplyvňujú oblasť pracovného uplatnenia sa jednotlivcov so zrakovým postihnutím, dôsledkom čoho sú títo vystavení vyššiemu riziku nezamestnanosti ako intaktní jednotlivci. Riziko nezamestnanosti nie je však iba súčtom samotného poškodenia zraku a špecifik, ktoré z neho vyplývajú. Tento stav je ovplyvnený aj samotnou spoločnosťou, ktorá ešte stále disponuje v pracovnej oblasti viacerými predsudkami voči týmto jednotlivcom, čím dochádza k oslabovaniu rovnocenného postavenia jednotlivcov so zdravotným znevýhodnením v spoločnosti intaktných, k stagnácii ich plnohodnotného uplatnenia sa, k nenaplneniu životných potrieb či túžob ai. Nakoľko jednotlivci so zrakovým postihnutím sú v dôsledku svojho zrakového postihnutia viac či menej limitovaní v oblasti pracovného uplatnenia sa a sú vystavení väčšiemu riziku nezamestnanosti, považovali sme za dôležité danú problematiku spracovať a v príspevku ponúkame prehľad determinantov/faktorov/príčin nezamestnanosti jednotlivcov so zrakovým postihnutím.

Klíčová slova: nezamestnanosť, zrakové postihnutie, pracovné uplatnenie

Grantová afiliace: VEGA 1/0582/18 Identifikácia, analýza a deskripcia špeciálnych edukačných potrieb jednotlivcov so zdravotným znevýhodnením v produktívnom veku v procese objektívnej a subjektívnej evaluácie možností ich ďalšieho vzdelávania na Slovensku – výskumná analýza

Budování rodinných vztahů hluchoslepí lidé v Polsku

Kasprzak Tomasz

Za hluchoslepé se považují osoby se souběžným postižením sluchu a zraku různého stupně, typu a doby vzniku, u nichž rozsah a charakter souběžného sluchového a zrakového postižení neumožňuje plnohodnotný rozvoj mluvené řeči, nebo neumožňuje plnohodnotnou komunikaci mluvenou řečí. Ve svém projevu bych chtěl popsat sociální svět lidí, kteří přicházejí hluchoslepé. Cílem tohoto výzkumného šetření bylo zjištění situace budování rodinných vztahů hluchoslepých lidí v Polsku. S ohledem na charakter výzkumného šetření byl zvolen kvalitativní typ výzkumu a v souladu s tímto i vybrána metoda polostandardizovaného rozhovoru. Do výzkumného šetření bylo vybráno celkem 20 hluchoslepých lidí. Při popisu rodinných vazeb a identifikace lidí se kterými interagují, většina respondentů hluchoslepých konceptualizovala rodinné vazby, vývoji normativní pohled na nukleární rodinu. Hluchoslepota je umístěn v lidských biografii a nezaměřuje se pouze na etiologii nebo lékařské parametry.

Klíčová slova: Ageneze corpus callosum, primární vzdělávání, symptomy, jednovaječná dvojčata, pozorování

Communication Possibilities of Seniors with Neurocognitive Disorder in The Context of Expressive Therapeutic And Diagnostic Process

Müller Oldřich, Svoboda Pavel

The authors of the text depict basic parameters of research activities which are currently realized in order to support the communication of persons with neurocognitive disorder. These persons represent a specific diagnostic group that occurs especially in the elderly population. At the same time this group is a typical representative of problems connected with aging of population. Research activities are realized in terms of specialized research projects designated for universities, specifically in terms of a project at the Faculty of Education of Palacký University Olomouc. The project is led by professor Milan Valenta. The main targets are: the setting of communication scheme of a target group (detection of specific deficits and their impact on interactions) and the setting of such model of expressive therapeutic and diagnostic intervention which respects verified and functional non-farmacological approaches and which is compatible with this communication scheme. The authors of the article present partial results of the research which was carried out between the years 2016-2019 at Senior Home in Hrubá Voda near Olomouc. A research sample was created especially by representatives of helping professions.

Keywords: neurocognitive disorder, elderly person, communication scheme, expressive therapeutic intervention

Grantová afiliace: IGA_PdF_2019_005 Expresivní terapie a diagnostika (řešitel prof. PaedDr. Milan Valenta, Ph.D.)

Děti v podmínkách ústavní výchovy

Pinkavová Lenka, Polínek Martin Dominik

V zařízeních pro výkon ústavní výchovy se stále častěji setkáváme s dětmi, které byly přemístěny z dětského domova do dětského domova se školou (dále jen DDŠ). Otázkou je, zda jsou tyto děti přemístěny do horšího typu zařízení právem a zda jsou to opravdu děti s poruchou chování, které jsou, dle zákona č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, cílovou skupinou DDŠ. Cílem práce je zhodnocení a srovnání důvodů, které stojí za přemístěním dítěte z dětského domova nebo jiného ústavního zařízení do DDŠ a analýza osobnostních rysů těchto dětí. Pomocí analýzy jednotlivých projevů chování získáme teoretický náhled na problematické chování dětí v ústavní a ochranné výchově, který nám poslouží ke zhodnocení objektivitu přemístění z dětského domova. Praktickým přínosem práce je především zdůvodnění přemístění dětí a následné nabídnutí preventivních opatření, které by mohly vést ke zlepšení práce s problémovými dětmi přímo v dětském domově a díky tomu snížení počtu dětí v DDŠ přemístěných z jiného typu institucionální výchovy. Výzkum bude orientován na zjištění nejčastějších rizikových faktorů v osobnosti dítěte, které vedou k rozvoji problémového chování, což umožní podchytit problémové chování dítěte v jeho počátcích, a na konkrétní důvody přemístění dítěte do DDŠ.

K získání potřebných dat budou využity tyto diagnostické metody:

Strukturovaný rozhovor, který bude sledovat především subjektivní náhled samotného dítěte na jeho problémové chování a důvody přemístění z dětského domova. Díky strukturovanému rozhovoru zjistíme, zda si děti uvědomují, proč byly přemístěny a zda jejich pohled souhlasí s oficiálními dokumenty.

Obsahová analýza dokumentů nám zprostředkuje důvody, které uvedlo předchozí zařízení a na jejichž základě bylo dítě přemístěno z dětského domova do jiného typu zařízení. Cílem této analýzy je zjistit nejčastější důvody přemísťování dětí a jejich rozbor v kontextu poruch chování.

Dotazník SURPS sledující 4 základní rizikové faktory, které vedou ke zvýšenému riziku zneužívání návykových látek, ale může také signalizovat riziko rozvoje jiných forem problémového chování. Tento dotazník nám zprostředkuje charakteristiku osobnostních rysů dětí, které prochází ústavní výchovou. Výzkumným záměrem je nalezení nejčastějších rizikových faktorů vedoucích k problémovému chování u dětí s nařízenou ústavní výchovou a následně doporučení práce s dětmi s těmito riziky.

Dílním výzkumem budeme pomocí dotazníků zjišťovat pohled na tuto problematiku také ze strany dětských domovů.

Zajímá nás především, jaké chování je pro ně signálem o tom, že dítě by mělo jít to DDŠ a jaké jsou jejich hranice při výchově dětí s problémovým chováním. Do jaké míry je problémové dítě schopno být vychováno v klasickém režimu dětského domova? Jaké jsou možnosti přizpůsobení se těmto dětem a jak moc ovlivňují chod celé rodinné skupinky? To jsou hlavní otázky, které nás ze strany dětských domovů zajímají.

Klíčová slova: ústavní výchova, porucha chování, dítě s problémovým chováním, dětský domov se školou, dětský domov

Dopad stimulace sluchové percepce na dílčí kognitivní funkce – pilotní šetření

Volná Petra, Papajová Kristína

Příspěvek pilotního šetření ve školském poradenském zařízení (speciálně pedagogické centrum – SPC), které probíhalo v letech 2017-2019 nabízí pohled na výsledky, které byly zaměřeny na posilování sluchové percepce u dětí předškolního věku s narušenou komunikační schopností. V rámci komplexního přístupu ke sledované skupině dětí byly psychologem testovány i jejich kognitivní schopnosti, zejména v oblasti verbální pracovní paměti. Cílem pilotního šetření bylo zjištění míry vlivu stimulace sluchové percepce na paměťové procesy.

Klíčová slova: předškolní věk, sluchová percepce, kognitivní schopnosti, komplexní přístup

Evidence based practice – cesta doktoranda od pokročilého narativního review k systematickému review

Smolíková Monika, Kameník Jiří

Cílem teoretického příspěvku je analyzovat význam Evidence-based practice v kontextu speciální pedagogiky. Posluchačům budou představeny možnosti a limity při tvorbě pokročilého narativního review z pohledu doktorandů Ústavu speciálněpedagogických studií Univerzity Palackého v Olomouci a jeho významu při přípravě protokolu systematického review.

Klíčová slova Evidence based practice, pokročilé narativní review, systematické review

Fenomén smrti a proces truchlení v kontextu mentálního postižení: Projekt podpůrné skupiny

Janyšková Kristýna, Šiška Jan, Korandová Zuzana

Uvedený příspěvek shrnuje výsledky dvouletého projektu Fenomén smrti a proces truchlení v kontextu mentálního postižení: Projekt podpůrné skupiny. Cílem této studie bylo otestovat v České republice zahraniční Manuál podpůrné skupiny pro truchlící osoby s mentálním postižením a zhodnotit vliv účasti na podpůrné skupině na proces truchlení zapojených účastníků. Dále projekt prostřednictvím kvantitativního dotazníkového šetření zjišťoval postoje pracovníků Domovů pro osoby se zdravotním postižením a Chráněného bydlení k tématu truchlení osob s mentálním postižením a dále také jejich připravenost pro podporu jejich truchlících klientů.

Klíčová slova: mentální postižení, zármutek, truchlení, podpůrná skupina

Grantová afiliace: Projekt Fenomén smrti a proces truchlení v kontextu mentálního postižení: Projekt podpůrné skupiny (The phenomenon of death and mourning process in the context of intellectual disability: Grief support group project) byl pro rok 2018 a 2019 podpořen Grantovou agenturou Univerzity Karlovy (projekt č. 1036218).

Funkčnost hierarchie a systému sociální služby osobní asistence

Škeříková Anežka

Výzkumné šetření, které proběhlo v rámci diplomové práce, se zabývá pohledem osobních asistentů na hierarchii a systém v dané sociální službě. Hledali jsme, co je na nich funkční a co naopak není. Zkoumali jsme také vztah, ve kterém asistenti do osobní asistence vstupují a faktory, které jej ovlivňují. Výzkumný soubor tedy tvoří lidé, kteří mají vlastní zkušenost s prací v sociální službě osobní asistence. Ve výzkumném šetření byl využit kvalitativní přístup. Data byla získána pomocí polostrukturovaných rozhovorů a následně zpracována pomocí otevřeného kódování a kategorizace. Z výsledků můžeme vyčíst, že v hierarchii se podle pohledů osobních asistentů objevuje více subjektů, a to uživatel samotný, zákonný zástupce uživatele a přímý nadřízený osobního asistenta. Hierarchie (myšleno nadřazenost a podřízenost) se dále mění v závislosti na konkrétní situaci.

Klíčová slova: sociální služba, osobní asistence, hierarchie, systém

Children with Special - Needs at Schools in the Frame of Present Schooling Procedure

Schusova Michaela

In the present schooling system the educational task of teachers is not an easy one. Quite often they are in the position of social worker, interpreter or administrator. Especially after the implementation of 2016 inclusive education we can meet real struggles in school work of all participants. My focus is dealing with children from socially or culturally deprived environment and I would like to point out some practical findings from my school work.

Inkluzivní vzdělávání z pohledu žitých zkušeností žáků s tělesným postižením, jejich rodičů a učitelů

Sedláčková Dagmar

Príspevek predstaví výzkumný záměr zaměřený na zkušenosti s inkluzivním vzděláváním z pohledu žáků s tělesným postižením, jejich rodičů a učitelů. Cílem práce bude porozumět tomu, jak žáci s tělesným postižením prožívají vzdělávání v běžných třídách škol hlavního vzdělávacího proudu a jak tuto zkušenost prožívají rodiče a učitelé těchto žáků. Vzhledem k povaze zkoumaného jevu byl pro výzkum zvolen kvalitativní typ metod teoreticky vycházející z fenomenologických a hermeneutických základů. Subjektivní vnímání a prožívání inkluze z pohledu vybraných účastníků bude analyzováno a interpretováno pomocí analýzy žitých zkušeností podle Van Manena. Lze předpokládat, že výzkum přinese cenné informace a podněty, které budou uplatnitelné v pedagogické praxi. V příspěvku budou představeny průběžné výsledky šetření.

Klíčová slova: inkluzivní vzdělávání, žité zkušenosti, žák s tělesným postižením, speciální vzdělávací potřeby

Inventář MABC-2 jako screeningový nástroj vývojové poruchy koordinace u dětí mladšího školního věku

Banátová Kamila

Metoda MABC-2 (Henderson, Sugden & Barnett, 2007) patří ve světě k nejuznávanějším nástrojům pro hodnocení motoriky a případné odhalení motorických deficitů dětí. MABC-2 zahrnuje dvě metody, a to Test MABC-2, který byl standardizován i na populaci českých dětí ve věku 3-16 let a Inventář MABC-2, který v současnosti prochází adaptací pro české prostředí. Test posuzuje motorický výkon dítěte vzhledem k jeho chronologickému věku a Inventář slouží jako škála, na které dospělý hodnotí úroveň provedení každodenních činností dítěte v prostředí školy

či domova. Každý uvedený nástroj umožňuje posoudit jedno z diagnostických kritérií pro určení vývojové poruchy koordinace (neboli DCD) stanovených v DSM-5 (APA, 2013). DCD se primárně manifestuje zhoršeným motorickým výkonem, nicméně sekundárně ovlivňuje celkový psychosociální vývoj dítěte. Prevalence této poruchy se mezi českými dětmi odhaduje okolo 2 %, ale její rozpoznání je ztíženo častou komorbiditou s dalšími, zejména neurovývojovými, poruchami. Nejčastěji se DCD vyskytuje spolu s ADHD, specifickými poruchami učení či poruchami autistického spektra, přičemž za projevy těchto nemocí zůstává často skryto nebo je s nimi zaměňováno. Včasná a kvalitní diagnostika nám přitom umožňuje nastavit pro děti vykazující motorické deficity adekvátní intervence. Cílem příspěvku je seznámit posluchače s diagnostikou vývojové poruchy koordinace pomocí metody MABC-2 a představit výzkumné výstupy prvních etap adaptace Inventáře MABC-2 do prostředí české základní školy.

Klíčová slova: vývojová porucha koordinace, MABC-2, psychodiagnostika, Inventář MABC-2

Grantová afiliace: Nadační fond Univerzity Palackého

Jaký je vliv online školních aplikací na rozvoj lingvistické jazykové kompetence u žáka s odlišným mateřským jazykem střední odborné školy v kontextu distančního vzdělávání?

Kulhánková Ida

Práce se zabývá otázkou vlivu online aplikací a školních online aplikací na rozvoj komunikativní jazykové kompetence v češtině jako cizím jazyce v kontextu distančního vzdělávání probíhajícího od března do června školního roku 2019/2020 na střední odborné škole u žáků tříletého učebního oboru, kteří výuku češtiny realizují čtyřikrát týdně jednou za čtrnáct dnů.

Práce se zaměřuje na proměnu přístupu v osvojování českého jazyka u žáků s odlišným mateřským jazykem, kteří nastoupili v průběhu školního roku 2019/2020, přičemž se jedná o žáky, kteří se nesetkali s výukou českého jazyka na české základní škole.

Klíčová slova: online aplikace, žáci s odlišným mateřským jazykem, kazuistika

Kognitivní a lingvistické deficity u osob s roztroušenou sklerózou

Nohová Lucie, Vitásková Kateřina

Sclerosis multiplex je autoimunitní onemocnění postihující nervovou soustavu. Nejvíce popisovanými symptomy jsou ty motorické. Z hlediska narušené komunikační schopnosti bývá nejčastěji uváděna dysartrie jako motorická porucha řeči. Cílem příspěvku je prezentovat aktuální informace o dalších symptomech přítomných u osob s roztroušenou sklerózou se zaměřením na kognitivní a specifické lingvistické deficity. Zkoumání jazykových obtíží se v současnosti dostává do popředí, neboť má významný vliv nejen na kvalitu života jedince, ale i na úspěšnost terapie.

Klíčová slova: roztroušená skleróza, sclerosis multiplex, kognitivní deficity, lingvistické deficity, narušená komunikační schopnost, porozumění mluvené řeči

Grantová afiliace: Tento příspěvek je podpořen specifickým výzkumným projektem IGA_PdF_2019_026

Komunikační strategie pedagogů s rodinnými příslušníky při edukaci žáků s narušenou komunikační schopností

Melounová Zuzana

Přednáška přináší výsledky výzkumného šetření, které se zaměřilo na komunikační strategie pedagogů s rodiči žáků s narušenou komunikační schopností. Podle Čapka (2013) je komunikace mezi školou a rodinou v edukaci žáků klíčovým aspektem. Výzkumy (například Simonová 2001) dokazují, že spolupráce rodiny a školy má pozitivní vliv na celý proces edukace žáka. Ať už je to jeho prospěch, aktivní zapojení ve výuce nebo jeho chování. Avšak jak v běžné, tak v pedagogické komunikaci se můžeme setkat s určitými specifiky, která ovlivňují kvalitu a funkčnost komunikace a

mohou způsobovat nedorozumění. V odborné literatuře můžeme najít různé strategie pro komunikaci s různými typy rodinných příslušníků. Pedagog se při své práci setkává nejen s rodiči, kteří s ním a se školou výborně komunikují a spolupracují, ale i s rodiči, se kterými běžná každodenní komunikace není jednoduchá, ba naopak může být pro pedagoga velmi náročná. Pravidla funkční komunikace a asertivního jednání nemusí být pro komunikaci s některými rodiči dostačující. Jiné strategie je potřeba využít v komunikaci s rodičem, který je agresivní, jiné například s rodičem, jehož výchova dítěte je liberální. Tingley (2012), říká, že ne na každého rodiče platí některá ze strategií, ale vždy je důležité, že pokud chce být učitel úspěšný, musí se kromě tzv. „class management skills“ naučit také „parent management skills“.

Klíčová slova: komunikace, komunikační strategie, pedagog, rodič

Grantová afiliace: IGA_PdF_2019_017 Výzkum edukace osob s narušenou komunikační schopností a dětí se sluchovým postižením – vybrané otázky

Konceptualizace pojmu „psychosociální první pomoc“ v kontextu sociální práce

Hudcová Bianka

Na základě literární rešerše bylo zjištěno, že je v tuzemských podmínkách pojem „psychosociální první pomoc“ nejednotně a nedostatečně popsán a vymezen. Často tak dochází k jeho překrývání či doplňování s pojmem „krizová intervence“. Obsah těchto pojmů se však liší, a to především v délce trvání, nutnosti erudice, formálnosti, finanční dostupnosti a cílech. Aby mohla být psychosociální první pomoc relevantně aplikována do praxe a výzkumných aktivit v oblasti sociální práce, je třeba ji jasně vymežit a definovat, tj. konceptualizovat pojem. Cílem příspěvku je prostřednictvím postupu konceptualizace (konceptuální analýzy) identifikovat obsahy, vymežit specifika a definovat pojem „psychosociální první pomoc“ pro jeho možnou aplikaci do oblasti sociální práce.

Klíčová slova: psychosociální první pomoc, konceptualizace, konceptuální analýza, sociální práce

Konceptualizace pojmu „psychosociální první pomoc“ v kontextu sociální práce

Mlčáková Renata

Příspěvek přináší výzkumné výsledky ze speciálněpedagogického logopedického vyšetření lexikální fluence, tvorby vět a způsobu respirace u žáků 1. ročníku základní školy (N=17) a základní školy logopedického typu (N=26, z toho bylo 18 žáků s vývojovou dysfázií). Žáci základní školy dosáhli statisticky vyššího průměrného skóre v kategoriální slovní produkci „Zvířata“, ve fonémické slovní produkci na hlásku „s“ a ve tvorbě vět než žáci základní školy logopedického typu ($p=0,007$; $p=0,01$; $p=0,002$). Zajímavé bylo zjištění, že žáci ZŠL vyjmenovali průměrně 9,88 zvířat a 4,46 příkladů zeleniny; žáci ZŠ vyjmenovali 12,59 zvířat a 4,47 druhů zeleniny, z toho usuzujeme na nižší znalost příkladů zeleniny než zvířat v obou skupinách. Chlapci s vývojovou dysfázií dýchali nosem statisticky významně čteněji než dívky s vývojovou dysfázií ($p=0,01$). Dívky s jiným typem logopedických obtíží dosáhly statisticky vyššího průměrného skóre ve fonémické slovní produkci i ve tvoření vět než chlapci s jiným typem logopedických obtíží ($p=0,002$; $p=0,019$). Zjistili jsme vysokou míru závislosti mezi celkovým skóre ve fonémické slovní produkci a skóre v tvorbě vět ($r=0,83$) u žáků s jiným typem logopedických obtíží. Nejslabších výsledků v tvorbě vět dosáhli žáci s vývojovou dysfázií (37,2 %), žáci základní školy měli úspěšnost 64,1 %.

Klíčová slova: lexikální fluence, tvorba vět, způsob respirace, vývojová dysfázie

Grantová afiliace: Realizace výzkumu byla podpořena projektem Studentské grantové soutěže Univerzity Palackého v Olomouci IGA_PdF_2019_017 Výzkum edukace osob s narušenou komunikační schopností a dětí se sluchovým postižením – vybrané otázky.

Method of Sensory Integration at Work with a Student with Intellectual Disability - General Assumptions and Practical Actions (Suggestions for Games and Exercises)

Przybysz-Zaremba Małgorzata, Kataryńczuk-Mania Lidia

The text presents the general assumptions and application of the method of sensory integration in work with students with intellectual disabilities (with an indication of the use of this method in education and revalidation). Proposals for games and exercises applied using the indicated method were also presented.

Keywords: method, sensory integration, intellectual disability, student

Mezigenerační vztahy v rodinách s dítětem se zdravotním postižením

Haiclová Zuzana

Výzkum, který byl součástí diplomové práce, zkoumá a popisuje specifika mezigeneračních vztahů v rodinách s dítětem se zdravotním postižením. Výzkum byl realizován v sedmi rodinách s jejich jednotlivými členy – rodiči, nevlastními rodiči, sourozenci a prarodiči dítěte s postižením. Výzkumu se účastnilo 21 osob. Bylo využito kvalitativního přístupu. Data byla získána pomocí polostrukturovaného rozhovoru. Rozhovory s rodiči byly následně zpracovány metodou zakotvené teorie. Rozhovory s ostatními členy rodiny (sourozenci, prarodiče) byly vyhodnoceny metodou prostého výčtu. Výpovědi rodin byly dále porovnávány. Z výsledků vyplývá, že specifické vztahy vznikají zejména mezi rodiči a prarodiči dítěte s postižením, jako důsledek náročné péče o dítě a vysokému očekávání od rodičů dítěte vzhledem. Ve specifické situaci se ocitají i sourozenci dětí s postižením. Na rozdíl od prarodičů se ale ve většině případů neočekává větší zapojení do péče o dítě s postižením.

Klíčová slova: rodina dítěte s postižením, mezigenerační vztahy, sourozenci dětí s postižením, prarodiče dětí s postižením, rodiče dětí s postižením

Možnosti využití evakuačních pomůcek pro osoby se zdravotním postižením v rezidenčních (sociálních) službách

Hudcová Bianka

V krizových situacích vyžadujících evakuaci mohou mít osoby se zdravotním postižením s ohledem na specifika jednotlivých kategorií zdravotního postižení značné obtíže. Jedná se především o podmínky rezidenčních (sociálních) služeb, kde lze předpokládat vyšší výskyt osob se zdravotním postižením. I přes stávající tendenci transformace sociálních služeb, existuje na území České republiky mnoho velkokapacitních pobytových služeb, pro které by případný výskyt krizové situace vyžadující evakuaci mohl mít fatální následky. Příkladem z praxe může být nedávný tragický požár v Domově pro osoby se zdravotním postižením Vejprty. Cílem příspěvku je představit možnosti využití evakuačních pomůcek s důrazem na další profesní vzdělávání pracovníků rezidenčních (sociálních) služeb v dané oblasti.

Klíčová slova: evakuace, evakuační pomůcky, osoba se zdravotním postižením, rezidenční služba

Narativní texty neslyšících žáků

Komorná Marie, Hádková Kateřina

Přestože je psaná čeština na rozdíl od češtiny mluvené neslyšícím smyslově přístupná, řada z nich v ní nedokáže komunikovat bez obtíží. Omezená možnost komunikovat v psané češtině je pro ně jedním z nejzávažnějších problémů, se kterým se v životě potýkají. Výzkumný projekt prezentovaný v tomto příspěvku navazuje na doposud realizované výzkumy psané češtiny neslyšících, které u nás probíhají od poloviny 90. let. Zaměřuje se na oblast, které

doposud nebyla věnována soustavnější pozornost, konkrétně na analýzu narativ, jejichž autory jsou neslyšící žáci posledních ročníků základních škol pro sluchově postižené a jež vznikaly na základě obrázkové osnovy.

Klíčová slova: neslyšící, psaná čeština českých neslyšících, český znakový jazyk, narativum

Grantová afiliace: Výzkumný projekt podpořený Grantovou agenturou Univerzity Karlovy č. 1564217 - Psané narativní texty jako indikátory komunikačních kompetencí žáků studentů se sluchovým postižením v českém jazyce, řešený na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy

PAPPUS: rozsévání myšlenek učení se a hraní venku v rámci běžné školní výuky - Pojdme se učit ven!

Wittmannová Julie, Klimešová Iva, Jakubec Aleš

PAPPUS (chmýr), zde zkratka mezinárodního projektu, je latinský název pro lehké štětiny nebo chlupy, které mají napomáhat rozšiřování zralých semen větrem. Pro představu se jedná např. o bílé chmýří u odkvétající pampelišky, do kterého všichni už od dětských let rádi foukáme a napomáháme tím, někdy k nelibosti osob udržujících golfové trávníky, této rostlině k jejímu rozmnožování.

Cílem tříletého projektu PAPPUS, celým názvem „Plants and Play Producing Universal Skills“ je tedy napomoci vrátet všem pedagogům/edukátorům potřebu vzdělávat a vychovávat své žáky či studenty venku.

Výzkumy ukazují, že možnosti pobytu dětí a mladých lidí v přírodě a „zelených prostorách“ poskytují nesčetné množství kognitivních, emocionálních a fyzických výhod, jako je zvýšená koncentrace, lepší akademický výkon, snížená úroveň stresu a agresivity či snížené riziko obezity (Faber, Taylor & Kuo, 2006; Kellert, 2005, Lieberman & Hoody, 1998; Louv, 2007; Wells & Evans, 2003). Je známo, že se české děti potýkají se stejnými problémy jako děti z ostatních evropských zemí i zemí euroamerické civilizace. Myslíme tím dětskou obezitu a nadváhu, výskyt poruch pozornosti s hyperaktivitou (ADHD), psychických poruch, poruch chování. Děti tráví u televize, počítače a další elektroniky v průměru něco mezi 3,5 a 5 hodinami denně, různé výzkumy se v tom liší (Kalman & Vašíčková et al., 2013). Téměř polovina dětí je venku méně než hodinu denně, část populace téměř vůbec. Je toho mnoho, co nás vede k propagaci pobytu venku a přínosů kontaktu s přírodou (Daniš, 2016).

Příspěvek seznamuje s obsahem a očekávanými výstupy počínajícího projektu, do kterého se zapojila Univerzita Palackého v Olomouci, zastoupená Fakultou tělesné kultury (FTK), v září 2019. Projekt svými myšlenkami navazuje a rozšiřuje už ukončené či končící projekty s tematikou hry, realizované na FTK UP (VIPER a CAPS).

V rámci projektu realizační tým uskuteční studijní cestu do ukázkových škol a organizací ve Velké Británii, kde se seznámí s příklady dobré praxe. Následně budou vytvořeny národní adaptační plány, které zkonkretizují vhodné úpravy výchozího britského modelu. Pro aplikaci projektu do českého prostředí budeme využívat už příklady dobré praxe v podobě pilotní školy účastníci se projektu CAPS, či zkušeností lídrů pedagogického „hnutí“ Učíme se venku.

Cílem a obsahem projektu je otestovat a implementovat inovativní praxi ve školním prostředí (u nás 1. a 2. stupeň ZŠ; vyučovací předměty přírodověda, přírodopis, pěstitelské práce; činnosti školní družiny) a mimoškolním prostředím (kluby pro děti sociálně znevýhodněné, hyperaktivní, s potížemi ve vzdělávacím procesu; organizace ekologické výchovy apod.). Hlavním obsahem projektu bude hravé zahradničení a botanika, pomocí níž lze získat množství dovedností a kompetencí pro budoucí život a nadšení pro přírodu a její ochranu.

Výstupem projektu pak bude soubor online metodických materiálů na školení učitelů a pracovníků s dětmi a mládeží v dané oblasti a obsah a forma školení v dané metodice.

Partneři projektu jsou University of Gloucestershire a vzdělávací organizace Play Learning Life z Anglie; dále vzdělávací organizace Gedania 1922 z Polska, Tandem ze Slovenska, organizace pro sociální výzkum a vzdělávání (GeSoB) z Rakouska, a Rogersova asociace z Maďarska.

Klíčová slova: výchova v přírodě, outdoor, playwork, svobodně zvolená hra, zdraví

Podpora emancipace osob s mentálním postižením v oblasti svéprávnosti jako výzva (nejen) pro SP vzdělávání

Nehybová Veronika

Příspěvek je zaměřen na výzkumný záměr zamýšlené disertační práce věnované svéprávnosti osob s mentálním postižením se zaměřením na edukaci v této oblasti, včetně možností využití nových nástrojů podpory jako alternativ k omezování ve svéprávnosti. Výzkumným cílem je komplexní popis systému edukace osob s mentálním postižením v oblasti svéprávnosti včetně identifikace dalších oblastí, které se k problematice váží.

Klíčová slova: svéprávnost, opatrovnictví, mentální postižení

Proces změny v dramaterapii

Vávra Jakub

Příspěvek se zabývá parciálními výsledky disertační práce autora. Tato přednáška předkládá data, která se specificky dotýkají procesu změny v dramaterapii a pojí se s tématem klíčových momentů, jež autor zkoumá. Proces změny se ukazuje jako jisté vodítko, které pomáhá vysvětlovat a pochopit dramaterapeutickou intervenci a její specifika. Autor se snaží pohlížet na změnu jiným pohledem, a přitom zachovávat respekt k jejím tradičním nositelům. Jistou novost poskytuje náhled prizmatem intersubjektivit, která nám umožňuje pohled mírně pootočit a získávat tak odlišné informace o stejném subjektu zkoumání z rozličných úhlů pozorování. Dochází tak metaforicky k vstupu do prostoru změny a jejímu zkoumání pohledem zevnitř. Tento příspěvek se taktéž zabývá zkoumáním liminálního prostoru ve spojení s dramaterapií, který ukazuje na polaritu a dualitu procesu v dramaterapii spojenou s dramatickou realitou a dramatickou projekcí.

Klíčová slova: změna, dramaterapie, proces změny, intersubjektivita

Případ k metodě nebo metoda k případu? (pojetí případové studie a kazuistiky v sociálních výzkumech)

Chrastina Jan

Případová studie, která bývá v českém sociokulturním kontextu nesprávně uváděna také jako kazuistka, má své nezastupitelné místo v oblasti deskriptivních, exploratorních i explanačních výzkumů. Zatímco případová studie je autonomní nebo komplementární metodou především kvalitativně orientovaných akcí (pohledem chronologie akce je spíše prospektivní), kazuistika je formátem spíše retrospektivním - slouží k účelům informačním, prezentačním či výukovým. Příspěvek identifikuje základní atributy metody a techniky, popisuje jejich typologie a také rozdíly v pojetí případové studie a kazuistiky tak, aby oba pojmy měly své jednoznačné terminologické ukotvení a určení významu, jako je tomu v kontextu zahraničním.

Klíčová slova: kazuistika, případová studie, metoda, technika, kvalitativní přístup

Přístupnost základních škol jako důležité podpůrné opatření pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Vrubel Martin

Příspěvek navazuje na širokou odbornou diskusi o připravenosti škol na inkluzivním vzdělávání. Příspěvek se věnuje připravenosti školních budov. Východiskem příspěvku je fakt, že bezbariérovost školních budov je významným

podpůrným opatřením definovaným ve vyhlášce č. 27/2016 Sb. Cílem příspěvku je představit analýzu přístupnosti budov českých základních škol, poukázat na nejčastější úpravy, které jsou realizovány a informovat též odbornou veřejnost o nejčastějších chybách, které negativně ovlivňují přístupnost českých škol. Při analýze byla využita metoda terénního mapování. Kritéria hodnocení vychází z vyhlášky č. 398/2009 Sb. a specifických potřeb studentů.

Klíčová slova: inkluzivní vzdělávání, podpůrná opatření, bariéry, přístupnost základních škol

Grantová afiliace: TAČR: Bariéry v inkluzi a jejich překonávání - implementace v prostředí českých základních škol (TL02000064)

Pyramidové školení rodičů v behaviorální intervenci - přehledová studie

Pančocha Karel

Efektivní intervence u dětí s poruchou autistického spektra (PAS) vyžaduje spolupráci mezi rodiči, pečovateli, pedagogickými pracovníky a terapeuty. Praktické dovednosti, které se žáci naučí např. ve školním prostředí je zapotřebí aktivně procvičovat v tzv. přirozeném prostředí, což u většiny žáků zahrnuje jejich domov a další místa, kde se dítě pravidelně nachází. Pouze tak může dojít ke generalizaci – zobecnění nově nabytých dovedností a jejich využívání v prostředích, pro která jsou určena. Generalizaci dovedností mohou výrazně napomoci proškolení rodiče, kteří využívají při práci s dítětem stejných technik, jako učitelé nebo terapeuti. Vzhledem k obecnému nedostatku školitelů, kteří by mohli rodiče a další pečující osoby v behaviorálních intervencích vzdělávat, se jako možné jeví využití pyramidového systému rodičovských školení (Pyramidal Parent Training), kdy zaškolení rodiče proškolují v základních postupech další „nové“ rodiče nebo rodinné příslušníky. Možnosti a limity tohoto postupu představíme formou přehledové studie zahraničních výzkumů provedených v této oblasti mezi lety 1980 - 2019.

Klíčová slova: poruchy autistického spektra, školení rodičů, behaviorální intervence, pyramidový systém školení

Grantová afiliace: MUNI/A/2019 Výzkum behaviorálních přístupu u dětí s poruchami autistického spektra a jinými neurovývojovými poruchami

Quo vadis, dětský domove?

Daněk Alois

Příspěvek se věnuje problematice dětských domovů v současné společnosti. Klade si za cíl představit odborné veřejnosti dílčí výsledky výzkumu, který aktuálně probíhá v Dětském domově Klánovice. Používáme kombinaci kvalitativních výzkumných metod, jako pozorování, rozhovory a analýzu pedagogické dokumentace. V této fázi výzkumu se zaměřujeme především na původní rodinná prostředí dětí a mapujeme změny, které po příchodu do Dětského domova Klánovice nastávají. Dosavadní výsledky ukazují, že vliv nefunkční rodiny na dítě je devastující. Dítě do Dětského domova přichází s již ukotvenými negativními modely chování a s nízkými sociálními i edukačními kompetencemi. Zaznamenáváme časté potíže v komunikaci mezi dětmi a pedagogickými pracovníky, což by potvrdilo Bernsteinovu teorii jazykových kódů.

Klíčová slova: ústavní výchova, dětský domov, jazykové kódy, rizikové chování

Rodič jako součást týmu v komplexní péči o dítě s DMO

Tichá Michaela

Příspěvek je prezentací výzkumu, který byl realizován v rámci zpracování diplomové práce zaměřené na spolupráci rodin pečujících o děti s diagnózou DMO a jejich začlenění do multidisciplinárního týmu. Z pohledu speciálního

pedagga je žádoucí, aby rodič a posléze samotný klient byli spolutvůrci poskytované péče a aktivně se účastnili rozhodování. Ke zpracování tohoto tématu vedla osobní zkušenost autorky s touto diagnózou. Při samotném výzkumu byla použita analýza životního příběhu 4 matek a 1 otce po narození dítěte s touto diagnózou. Jako klíčové pro hodnocení kvality poskytované péče byly stanoveny včasná diagnostika, včasná intervence a návaznost jednotlivých složek péče, podpora rodiny a schopnost matek aktivně řešit situaci, v níž se rodina právě nachází.

Klíčová slova: DMO, komplexní péče, multidisciplinární tým, podporardiny

Rozvoj představivosti a zmírnění informačního deficitu u osob se zrakovým postižením

Vachalová Veronika, Špinarová Gabriela

V rámci příspěvku se zaměřujeme na seznámení s cílovým projektem TAČR TL03000679, svým tématem je zmírnění informačního deficitu a rozvoj představivosti u osob se zrakovým postižením pomocí 3D modelů s auditivními prvky.

Snahou projektu je vytvoření postupů umožňujících zmírnění informačního deficitu zapříčiněného ztráty nebo omezení zrakové percepce u osob se zrakovým postižením a dalšího rozvíjení jejich prostorové představivosti pomocí využití multisenzoriálního působení. Využívání představ u cílových skupin uživatelů bude podporovat konečně vytvořené 3D modely památek s auditivními prvky, ale i prostřednictvím přímého poznávání prostřednictvím exkurzí zvolených míst České republiky s odpovídajícím výkladem.

Cílem příspěvku je představit cíle projektu a návrhy 3D audio-taktilních modelů historických a církevních památek, které budou užitečné při práci s osobami se zrakovým postižením a budou k dispozici provozovatelům vybraných památek pro širokou veřejnost.

Klíčová slova: představivost, osoby se zrakovým postižením, 3D modely, multisenzoriálního působení

Grantová afiliace: Projekt TAČR – TL03000679 – Redukce informačního deficitu a rozvoj představivosti osob se zrakovým postižením prostřednictvím 3D modelů s auditivními prvky; Projekt TAČR – TL01000507 – Rozvoj samostatného pohybu prostřednictvím taktilně-auditivních prostředků.

Sekundární příznaky zdravotního postižení z pohledu mezinárodních a tuzemských studií

Márová Ivana, Pančocha Karel, Kachlík Petr, Bendová Nikol

Sekundární příznaky/důsledky zdravotního postižení, z anglického secondary conditions, představují různorodou skupinu obtíží, jejichž vznik je podmíněn existencí primárního onemocnění či zdravotního postižení. Tyto obtíže mohou u rizikové skupiny osob se zdravotním postižením způsobit další zhoršení zdravotního stavu a kvality života. I když je z pohledu odborníků možné těmto příznakům efektivně předcházet, stále je jim věnována malá pozornost. V příspěvku jsou prezentovány závěry přehledové studie v oblasti sekundárních příznaků postižení získané na základě analýzy zahraničních výzkumných prací realizovaných v této oblasti mezi lety 1984 - 2018. Dále jsou uvedeny závěry komparativní studie psychosomatických obtíží u 459 žáků základních škol v České republice coby prvotní výzkum v této oblasti. Výsledky komparativní analýzy jsou dále rozpracovány v návaznosti na přítomnost specifických poruch učení a jejich vztah k psychosomatickým obtížím.

Klíčová slova: sekundární příznaky postižení, specifické poruchy učení, základní škola, přehledová studie

Sexualita pohledem matky dítěte s mentálním postižením

Kozáková Zdenka, Procházková Tereza

Sexualita je nedílnou součástí života každého člověka. I v životě člověka s mentálním postižením se postupně začínají projevat sexuální potřeby, touhy po vytváření milostných vztahů, po projevech lásky a náklonnosti. Jak tyto projevy

a potřeby vnímá rodič dítěte s mentálním postižením? Je připraven s dítětem mluvit o sexualitě a o jeho potřebách? A projevuje se nějak specificky dospívání a sexualita u jedince s mentálním postižením? Z důvodu objasnění odpovědí na tyto otázky bylo realizováno rozhovorové šetření s matkou dospělého muže s mentálním postižením.

Cílem šetření bylo zjistit zkušenosti s dospíváním, s rozvojem a s projevy sexuality jedince s mentálním postižením pohledem jeho rodiče. Dílčím cílem bylo zjistit postoje rodiny k projevům sexuality a k možnosti navázání partnerského vztahu jejich potomka.

Použitou metodou byl polostrukturovaný rozhovor, který byl rozdělen do několika tematických oblastí. Jeho záměrem bylo zachytit fyzické a psychické změny související s rozvojem sexuality, s projevením zájmu o sexualitu a navazování vztahů. Dalším záměrem bylo zachytit postoje rodiny k sexualitě a k partnerským vztahům potomka.

Rozhovor, jehož výsledky prezentuje tento příspěvek, poukázal na jistá specifika ve vývoji v oblasti sexuality a ve vnímání druhého pohlaví i sebe samého.

Klíčová slova: sexualita, vztahy, dospívání, mentální postižení, rodič dítěte s mentálním postižením

Grantová afiliace: IGA_PdF_2020_038 Výzkum v oblasti partnerských vztahů a sexuality osob s mentálním postižením

Současné předškolní vzdělávání ve světle myšlenek L. S. Vygotského

Šmelová Eva

Lev Semjonovič Vygotskij i v současné době patří k významným osobnostem, jehož teoretická škola ovlivnila zásadním způsobem vývojovou, sociální a kulturní psychologii, pedagogickou psychologii a didaktiku. S Vygotského jménem se pojí jeho známý koncept zóny nejbližšího vývoje a s ním spojený předpoklad, experimentálně ověřený v řadě zemí, že učení lze urychlovat rozvoj dítěte. Výzkumy ukázaly, že tato teze je platná za určitých podmínek. V příspěvku se zamýšlíme nad učením dětí předškolního věku v zóně nejbližšího vývoje, a to v kontextu podmínek současné mateřské školy. Vyvozujeme praktické strategie a jejich možnou implementaci v předškolním vzdělávání.

Speciálněpedagogická logopedická intervence u studenta s koktavostí na Univerzitě Palackého v Olomouci

Mlčáková Renata, Mikeska Filip

Příspěvek představí integrativní speciálněpedagogickou logopedickou intervenci poskytovanou studentovi s koktavostí na Univerzitě Palackého v Olomouci. Posluchačům se představí student Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, aktivní klient Centra podpory studentů se specifickými potřebami UP v Olomouci. Student, který se potýká s koktavostí, společně s koordinátorkou pro studenty s narušenou komunikační schopností představí možnosti aktivního přístupu k řešení komunikačních obtíží s přesahem do praktických komunikačních situací v běžném životě. Seznámí s prvky „terénní práce“ speciálního pedagoga – logopeda v Centru podpory studentů se specifickými potřebami UP v Olomouci.

Klíčová slova: koktavost, porucha komunikace, aktivní přístup

Grantová afiliace: Příspěvek vznikl v rámci projektu Studentské grantové soutěže Univerzity Palackého v Olomouci IGA_PdF_2019_017 "Výzkum edukace osob s narušenou komunikační schopností a dětí se sluchovým postižením – vybrané otázky"

Specifika vzdělávání žáků s dvojí výjimečností na prvním stupni

Baranová Petra

Dvojí výjimečnost představuje fenomén, kdy se výjimečné schopnosti (nadání) kombinují s nějakým znevýhodněním. V případě kombinace nadání a specifických poruch učení se problémy projevují kromě nerovnováhy ve školních výkonech také v emoční a sociální oblasti a zasahují do každodenního života žáka. Excelentní výkony v jedné oblasti a neúspěchy v jiné oblasti i přes vynaložené úsilí se mohou stát příčinou frustrace a hněvu nebo mít negativní dopad na sebevědomí a sebepojetí. Příspěvek prezentuje výsledky kvalitativního výzkumného šetření, které se zaměřuje na specifika ve vzdělávání žáků s dvojí výjimečností na prvním stupni základní školy. Výzkumný soubor se skládal ze čtyř pedagogů a ze tří speciálních pedagogů. Hlavním cílem šetření bylo zjistit, jakým způsobem je vhodné vzdělávací proces těchto žáků upravit tak, aby byl efektivnější a odpovídal jejich speciálním vzdělávacím potřebám. Šetření bylo realizováno pomocí strukturovaných rozhovorů. Otázky rozhovorů byly strukturovány do šesti tematických celků, v rámci kterých jsou také prezentovány výstupy výzkumného šetření.

Klíčová slova: dvojí výjimečnost, nadání, specifické poruchy učení

Srovnání efektivity orofaciálních stimulačních technik určených pro zlepšení orálního příjmu u předčasně narozených dětí

Červenková Barbora

Děti narozené předčasně mají zvýšené riziko vzniku obtíží při příjmu potravy při přechodu z neorálního na orální příjem. Tyto obtíže mohou vznikat vlivem prematurity a také díky vyšším nutričním nárokům pro catch-up růst. Existuje značné množství stimulačních technik, které lze využívat v době, kdy předčasně narozené dítě není ještě schopno přijímat potravu orální cestou. Příspěvek tedy bude obsahovat jejich stručný přehled a srovnání efektivity dvou odlišných orofaciálních stimulačních postupů nejčastěji využívaných v České republice a v anglicky mluvících zemích (UK, USA) v rámci pilotní studie provedené na neonatologickém oddělení FN Brno.

Jedná se o srovnání efektivity modifikované orofaciální stimulace z konceptu bazální stimulace (kontrolní skupina) a modifikovaného orofaciálního stimulačního programu podle Fucile et al. (2002; 2008) v rámci experimentální skupiny, pomocí kvalitativního hodnocení orálního příjmu koncipovaného autorkami Lau a Smith (2011).

Klíčová slova: předčasně narozené dítě, orofaciální stimulace, bazální stimulace, per os příjem potravy, neorální příjem potravy

Grantová afiliace: IGA_PdF_2019_026, Výzkum specifických parametrů řeči, jazyka, komunikace a odchylek orofaciálních procesů v kontextu logopedické diagnostiky a terapie s využitím kvalitativních, kvantitativních a experimentálních metod, SPP 43419161/31

Starostlivosť o dieťa s mutáciou génu CREBBP v regeneračno – terapeuticko – vzdelávacom centre pre deti s viacnásobným postihnutím v Bratislave (Príklad dobrej praxe)

Ivanová Zuzana

Predkladaný príspevok sa zameriava na dieťa s diagnostikovanou mutáciou génu CREBBP, definuje jej špecifiká a vplyv na dieťa. Charakterizuje formy a metódy práce špeciálnych pedagógov, vychovávateľov, špeciálnych terapeutov a fyzioterapeutov s takýmto dieťaťom a opisuje komplexnú rehabilitačnú starostlivosť o dieťa s mutáciou génu CREBBP, v regeneračno-terapeuticko-vzdelávacom centre pre deti s viacnásobným postihnutím v Bratislave. Mutácia génu CREBBP je len veľmi ojedinelou diagnózou, na svete je známych len niekoľko jednotlivcov s danou diagnózou, pričom na Slovensku je známy len jeden prípad. Starostlivosť o takéto dieťa je špecifická a vyžaduje tímovú a odbornú spoluprácu.

Klíčová slova: mutácia génu CREBBP, komplexná rehabilitačná starostlivosť, tímová spolupráca

Stresový profil určený na základě biologických zpětných vazby

Hrbáčová Lucie, Pazourková Lucie

Příspěvek si klade za cíl seznámit posluchače s metodou biofeedbacku, přesněji s jeho možností při tvorbě stresového profilu. Budou představeny osoby případy měření postgraduálního studia Univerzity Palackého v Olomouci v předem definovaných podmínkách. Výsledky měření možných účinků a intenzivních studentů reagují na stresové situace vašich znalostí.

Klíčová slova: biofeedback, biologická zpětná vazba, stresový profil

Syndrom vyhoření u poradce rané péče

Kmentová Simona

Příspěvek se zabývá výskytem syndromu vyhoření u poradce rané péče. Pomocí dotazníkového šetření mapuje výskyt rizikových faktorů a některých příznaků syndromu vyhoření u poradců rané péče. Vybraní poradci rané péče dále podstoupili online dotazník mapující výskyt syndromu vyhoření. U poradců, kteří měli významně vysoké riziko syndromu vyhoření poté proběhl osobní rozhovor o jejich metodách psychohygieny a coopingových strategiích.

Klíčová slova: poradce rané péče, syndrom vyhoření

Škola přátelská dětské hře: adaptace britského modelu do českého prostředí

Klimešová Iva, Hoffmannová Jana, Šebek Luděk, Wittmannová Julie

Hra patří mezi základní potřeby dítěte a pro jeho zdravý vývoj je nezastupitelná. Je pro dítě biologickou, psychologickou a společenskou nutností; je zásadní pro zdravý rozvoj jeho osobnosti a sociální začlenění. Hra dítěti zajišťuje bezpečné prostředí, ve kterém se může učit, řešit tvůrčím způsobem problémy, získávat jazykové dovednosti a experimentovat se svým chováním a jeho důsledky. Ve školním prostředí, které zahrnuje i prostor školní jídelny, družiny a zájmových kroužků organizovaných školou, děti prvního stupně ZŠ tráví většinu svého dne. Školy by proto svým vybavením a přizpůsobením prostoru měly být otevřené a přátelské k dětské hře. Zatímco už existuje řada příkladů úspěšné důsledné implementace svobodně zvolené a řízené dětské hry na školách ve Velké Británii, v tradičně autokratických vzdělávacích systémech střední Evropy není tento přístup ani zdaleka normou.

Příspěvek shrnuje poznatky z probíhajícího mezinárodního projektu Children's Access to Play in Schools (CAPS). CAPS je zaměřený na zlepšování podmínek ve školním prostředí tak, aby škola byla přátelská k dětské hře a podporovala ji. Do tříletého programu CAPS se zapojila Univerzita Palackého v Olomouci, zastoupená Fakultou tělesné kultury, v září 2017.

V rámci projektu realizační tým uskutečnil studijní cestu do ukázkových škol ve Velké Británii, kde se seznámil s příklady dobré praxe. Následně byly vytvořené národní adaptační plány, které konkretizují vhodné úpravy výchozího britského modelu. Pro aplikaci projektu do českého prostředí jsme využili příklad dobré praxe v podobě pilotní školy, která v budoucnu bude participovat ve školcích kurzech pro další zájemce o zapojení do projektu.

První zkušenosti z praxe naznačují dobrou aplikovatelnost britského modelu do českého prostředí a výrazné benefity zejména pro děti s poruchami pozornosti a chování. Vytvoření a akreditace nového výukového předmětu na Fakultě tělesné kultury dává předpoklady pro dlouhodobou udržitelnost myšlenky projektu.

Klíčová slova: svobodně zvolená hra, projekt Children's Access to Play in Schools, psychické zdraví dětí, poruchy pozornosti, zkušenostní učení

Grantová afiliace: Erasmus+, KA2 - Cooperation for Innovation and the Exchange of Good Practices, KA201 - Strategic Partnerships for school education. číslo projektu: 2017-1-UK01-KA201-036679

Špeciálnopedagogická podpora žiaka s poruchami učenia a poruchami správania (Príklad dobrej praxe)

Schallerová Simona

V predkladanom príspevku sa autorka zameriava na deskripciu foriem a metód práce pedagógov, špeciálnych pedagógov, logopédov v škole a centre špeciálnopedagogického poradenstva a zvyšných členov tímu, vrátane rodičov u žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vzdelávaného v škole bežného typu formou integrácie.

Kľúčová slova: poruchy učenia, žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, špeciálnopedagogická podpora

Teoretická východiska rozvoje jazykových schopností podľa D. B. Elkonina

Nováková Schoffelová Miroslava

V príspevku bude prezentovaná práca jedného z následníkov L.S. Vygotského – Daniila Borisoviče Elkonina. Budou charakterizovaná zejména psycholingvistická východiska jeho metody čtení a principy učení, které jsou v ní implementované. Na závěr bude představena česká adaptace jeho metody – Trénink jazykových schopností dle D.B. Elkonina a její současné využití v praxi preprimární, primární a speciální pedagogiky, logopedie a psychologie.

The Current Situation about Speech Communication Competencies at Chinese Hearing Families of Children with Hearing Impairment

Li Lin

Education for the deaf is the earliest modern special education, the largest proportion of special education in China. Education for the deaf plays a very important role in Chinese special education and social development. Based on the development of schools' education for students with hearing impairment is substandard and unreasonable, the results and families' involvement of speech communication competencies for students with hearing impairment are unsatisfactory. The author finds related research is insufficient, the difficulties of relevant families abound and need to be resolved.

The author looked up a large collection of literature, then analyzed the current situation about speech communication competencies at Chinese hearing families of children with hearing impairment from two aspects, namely the speech communication competencies of children with hearing impairment, and speech communication competencies intervention of hearing families and children with hearing impairment. The speech communication competencies of children with hearing impairment are analyzed from the main component, the relationship and conversion, the significance, and the assessment and intervention of four parts. The speech communication competencies intervention of hearing families and children with hearing impairment are analyzed from the current situation and ways of two parts.

The result shows that (a) Most of the children with hearing impairment are eager to communicate with others and hope to improve their speech communication competencies in three aspects: sign language, oral language, and written language, but the comprehensive development of their speech communication competencies is not good, and can't meet the requirement for integration into mainstream society. (b) Any single language teaching mode is not conducive to the comprehensive development of the speech communication competencies of the children with hearing impairment. The existence of oral and written language is conducive to the development of sign language. (c) Speech communication competencies are very meaningful for individuals and society. Because speech communication competencies are closely related to the quality of life, mental health, academic performance, and social adaptation of children with hearing impairment. It also can affect social stability and so on. (d) The assessment tools of speech communication competencies of children with hearing impairment are in shortage. The investment ways of speech communication competencies of children with hearing impairment are not systematic and standardized. (e) Hearing families' participation in the education of students with hearing impairment is inadequate, due to their insufficient understanding of their roles and lack of confidence in their abilities, misunderstanding of the

culture of Deaf, and lacking educational abilities. (f)The support speech communication competencies at Chinese hearing families of children with hearing impairment should pay attention to four points. First, improve their understanding and families' education abilities of speech communication competencies. Second, the Deaf culture education of hearing families should be strengthened. Third, the status of sign language as a family language should be guaranteed. Last, public institutions should provide guidance and help to the intervention of speech communication competencies for hearing families with children with hearing impairment.

Keywords: hearing families, children with hearing impairment, sign language, oral language, written language

The Employment of People with Intellectual Disabilities in Poland

Wolan-Nowakowska Mariola

Each citizen has the right to work, and according to domestic regulation the state is responsible for supporting of vocational activation of persons at risk of exclusion from labour market. Disabled people are particularly jeopardised by exclusion from labour market. Specific limitations, which derive from intellectual disabilities substantially impede finding work by themselves. It is the duty of state to take certain measures to support unemployed and those, who are seeking work. The analysis of statistical data indicates that disabled people remain outside labour market and rarely use the services of labour offices (GUS 2019). The author presents examples of employment practices for people with intellectual disabilities in Poland. The main goal is to present different forms of support for persons with disabilities in the process of vocational activation, as well as to point for the key meaning of the process of complex rehabilitation in obtaining by the person with disability maximum level of independence and self-reliance.

Keywords: intellectual disabilities, vocational rehabilitation, labour market, employment services

The Study Abroad Experience - University of Central Florida

Hošťálková Marie

Being an international student at one of the largest American universities has been one of the most enriching experiences during the doctoral study of mine. Navigating in a new educational setting when international students are confronted with varying approaches to teaching and learning can be challenging, nevertheless, extremely beneficial. As a J-1 scholar staying at the University of Central Florida, an international student learns about higher education in the USA, effective teaching practices used at this university, and their teaching strategies. The main focus of mine is Special Education and Speech-Language Pathology; thus, investigating the way how students of Special Education and Speech-Language Pathology are educated and trained in Florida was considered an integral part of this stay abroad. Gaining an understanding of inclusive education in the United States, with visits to a fully inclusive school, was crucial for the understanding of the nuances of inclusion in the USA and the Czech Republic. The main goal of this presentation is to share experiences of mine from this stay and encourage others to be interested in trends in Special Education occurring abroad.

Keywords: study abroad, Special Education, Inclusion, communication, University of Central Florida

Tyflomapy jako prostředek zpřístupnění prostoty a představ i prostředí osobám se zrakovým postižením

Růžičková Veronika, Kroupová Kateřina

Představa o prostoru je u jedince se zrakovým postižením výrazně ovlivněna úrovní jeho zrakového vnímání, stejně tak jako znalostmi, zkušenostmi a schopnostmi. Příspěvek představí závěry probíhajícího projektu TAČR (TL01000507) - Rozvoj samostatného pohybu prostřednictvím taktálně-auditivních prostředků, jehož cílem je adaptace osob se zrakovým postižením na moderní technologie a jejich zpřístupnění prostřednictvím nově navržených učebních pomůcek a didaktických postupů. Projekt je zaměřen na vývoj 3D hmatových map vytvořených moderními nástroji

3D tisku, vývoj softwarového nástroje umožňujícího propojení map s tabletem a následný nácvik práce s 3D taktilně-auditivní mapou.

Klíčová slova: osoby se zrakovým postižením, prostorová orientace, 3D mapy, 3D audio - taktilní mapy

Grantová afiliace: Projekt TAČR (TL01000507) - Rozvoj samostatného pohybu prostřednictvím taktilně-auditivních prostředků

Úloha vizuálně posílené audiometrie při rozvoji kognitivních schopností u dětí se sluchovým postižením

Hricová Lenka

Přednáška se zaměří na seznámení auditoria s behaviorálním vyšetřením sluchu VRA (Visual Reinforcement Audiometry = vizuálně posílená audiometrie), jeho výhodami i úskalími při využití u velmi malých dětí. Zajištění zisku validních výsledků při měření sluchu touto metodou u dětí se sluchovým postižením má pozitivní vliv na rozvoj jejich kognitivních schopností. Projevy slyšení u dětí jsou různé, některé jsou lépe a některé hůře rozpoznatelné. Při vyšetření je třeba uplatňovat velmi individuální přístup blízký dítěti, laskavost a trpělivost. Uvedeny budou tipy, jak validity výsledku měření dosáhnout. Součástí prezentace budou krátké ilustrativní ukázky z praxe.

Klíčová slova: VRA, podmíněná reakce, vizuální odměna, audiogram, validita výsledku měření

Úprava prostředí pohledem osob se zdravotním postižením

Hanáková Adéla, Potměšil Miloň, Urbanovská Eva, Růžičková Veronika, Kroupová, Kateřina Zvědělíková Jana, Navrátilová Ingrid, Hudcová Bianka, Pazourková Lucie, Špinarová Gabriela, Svobodová Veronika

Cílem příspěvku je prezentovat výzkumný záměr projektu "Úprava prostředí pohledem osob se zdravotním postižením". Úprava prostředí se stává stále více diskutovanou oblastí, protože je zřejmé, že není potřebou jen skupiny osob se zdravotním postižením, ale týká se i skutečně početné skupiny seniorů. Vzhledem k tomu, že každý druh, stupeň a důsledky zdravotního postižení přináší jiné potřeby a požadavky na úpravu prostředí, byl vytvořen tříetapový výzkumný projekt "Úprava prostředí pro jedince se zdravotním postižením I.-III.", aby byl prostor na hloubkovou analýzu všech klíčových témat:: I. Úprava prostředí z pohledu osob se zdravotním postižením (pro rok 2020); II. Úprava prostředí - přístupnost (pro rok 2021); III. Úprava prostředí a bezpečnost osob se zdravotním postižením (pro rok 2022). Projekt I.-III. bude realizován tak, aby bylo možné postupně, formou jednoletých dílčích a vnitřně uzavřených projektů popsat všechny faktory úpravy prostředí, které determinují inkluzivní vzdělávání, socializaci, pracovní uplatnění a kvalitu života osob se zdravotním postižením. První část výzkumného projektu, předloženého k soutěži IGA PdF UP v Olomouci pro rok 2020, je zaměřena na jednu ze tří uvedených oblastí - úpravu prostředí pohledem osob se zdravotním postižením. Úprava prostředí v kontextu osob se zdravotním postižením je často zúžena jen na vnímání, respektive odstraňování bariér (především architektonických). Vstřícné prostředí pro osoby se zdravotním postižením nemůže být vnímáno pouze z pohledu dodržování příslušných norem, vyhlášek a doporučení, ale také z pohledu prostoru – prostředí, kde se lidé cítí dobře, bezpečně a snadno se v něm orientují. Pozornost proto bude zaměřena na faktory omezení mobility, orientace, sebeobsluhy, vedení domácnosti, příjem informací, komunikační schopnosti, stravovací možnosti, právní způsobilost, apod.

Klíčová slova: osoba se zdravotním postižením, úprava prostředí, univerzální design, přístupnost, bezpečí

Grantová afiliace: IGA_PdF_2020_007

Vliv fyzické aktivity na proces učení

Příbylová Tereza

Fyzická aktivita pozitivně ovlivňuje zdraví člověka. V poslední době se studie zaměřují také na to, jak tato fyzická aktivita ovlivňuje proces učení u dětí. Pohyb hraje klíčovou roli ve správném vývoji dítěte a pravidelnou fyzickou

aktivitou lze pozitivně působit na školní výkon žáků. V souvislosti s touto problematikou bude zmíněn vztah mezi fyzickou aktivitou a učením a také způsob, jak je dané téma řešeno ve finském vzdělávacím systému. V této práci budou prezentovány zkušenosti získané pozorováním ve finských školách, metody výuky a popsán program, který je zaměřen na propojení fyzické aktivity se vzděláváním ve finských základních školách. V rámci širokého procesu učení je pozornost zmíněného vzdělávacího programu zaměřena zejména na kognitivní funkce, jako jsou paměť, pozornost, exekutivní funkce, rychlost zpracování informací a další faktory spojené se studijními výsledky žáků.

Klíčová slova: fyzická aktivita žáků, vliv fyzické aktivity na školní výkon, finský vzdělávací systém

Vliv terapie divočinou na vnímání sebeobrazu u dospívajícího člověka s rizikovým chováním

Houšková Tereza

Terapie divočinou je způsob práce v zahraničí znám pod pojmem Wilderness Therapy. Velké množství odborných výzkumů na toto téma vedlo autorku a její kolegy ke snaze aplikovat daný přístup práce také v českém prostředí. Po úspěšném Česko-polském pilotním výzkumu je nastíněn další výzkumný záměr. Příspěvek se zabývá prezentací tohoto záměru, soustředícího se na vliv Terapie divočinou a vnímání sebeobrazu u dospívajícího člověka s rizikovým chováním. Příspěvek prezentuje výzkumný záměr, podrobnou metodologii a dílčí výsledky práce.

Klíčová slova: terapie divočinou, Wilderness therapy, riziková mládež, dospívající člověk

Grantová afiliace: IGA_PdF_2020_028

Vliv vlastností slov na čtení v českém jazykovém prostředí

Ptáčková Monika, Vitásková Kateřina

Čtení je komplexní proces složený z mnoha dílčích prvků. V rámci diagnostiky a intervence poruch čtení je možné sledovat jednotlivé procesy zajišťující schopnost plynulého čtení a jejich případná narušení nebo odchylky. Vlastnosti čtených slov mohou ovlivňovat proces čtení, a to jak u skupiny osob s dyslexií, tak u osob bez této poruchy. Zahraniční výzkumy ukazují, že vliv na čtení může mít mimo jiné délka slova, frekvence jeho užívání v jazyce, ale i jeho ortografické vlastnosti, jako je ortografická podobnost (orthographic neighbourhood). Cílem prezentovaného výzkumného šetření je zjistit vliv těchto vlastností na čtení slov v českém jazykovém prostředí. K základnímu ověření přehledu o rozdílech ve zpracování 3-10písmenných českých slov o různých charakteristikách využijeme časově a technicky nenáročný experiment založený na lexikálním rozhodování. Výsledná zjištění mohou sloužit k efektivnějšímu sestavování stimulačních materiálů pro další měření specifických skupin osob např. s využitím eye trackingu či jiných technických metod.

Klíčová slova: čtení slov, lexikální rozhodování (LDT), frekvence, ortografická podobnost

Grantová afiliace: IGA_PdF_2020_036 Logopedický výzkum expresivních i receptivních poruch verbální a neverbální komunikace a hlasu v kontextu neurovývojových přístupů, fatických funkcí, lexie, praxe

Vybrané aspekty systému meziresortní spolupráce pracovníků SPP a OSPOD

Selingerová Jitka

Cílem příspěvku je představit nové možnosti propojení vybraných odborníků z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí při práci s ohroženými dětmi a jejich rodinami. Efektivní systém meziresortní spolupráce zjistil, že má klíčový dopad na prevenci a eliminaci rizikových situací v rodinném a školním prostředí. Důraz je kladen na potřebu spolupráce mezi odborníky z ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a ministerstva práce a sociálních věcí, k překonání překážek v komunikaci mezi školami a pracovníky OSPOD a ke

změně názorů všech účastníků.

Klíčová slova: interdepartmental cooperation, endangered child, risky behavior

Využití eye-trackingu ve výzkumu dyslexie

Dostálová Nicol

Dyslexie je specifická porucha učení, která se projevuje obtížemi se čtením u dětí i dospělých. Tato porucha je charakterizována chybami v hláskování a dekodování slov, což komplikuje porozumění čtenému textu a následně znesnadňuje vývoj slovní zásoby a přijímání znalostí. Příčinu dyslexie se snaží vysvětlit několik teorií, z nichž některé souvisí s vizuální percepcí dyslektiků, a tedy i s očními pohyby během čtení textu. Podrobnou analýzu očních pohybů, konkrétně sakád a fixací, lze realizovat pomocí eye-trackingu. Analýza očních pohybů může přinést nové poznatky do diagnostiky dyslexie i následné volby vhodné reedukační metody.

Klíčová slova: dyslexie, eye-tracking, oční pohyby

Význam nazální respirace v logopedické péči se zaměřením na prevenci adenotomie

Šlesingrová Eliška, Vitásková Kateřina

Příspěvek pojednává o dosavadních zjištěních v oblasti převažující zafixované orální respirace u předškolních dětí v logopedickém kontextu; včetně negativních dopadů a důsledků, vzniklých vlivem dlouhodobého nevhodného stavu, které sahají transdisciplinárně nejen do oblasti logopedie, ale také i psychologie, speciální pedagogiky, pedagogiky či zdravotnictví.

Důsledkem mohou být poruchy spánku, poruchy pozornosti, zvýšená unavitelnost dítěte, instabilita chování, snadná psychická dráždivost, narušení orofaciální oblasti a tím i vliv na mimické projevy apod. Důležitý je také přístup rodičů a nejbližšího okolí dítěte k tomuto tématu – čím dříve si okolí dítěte neadekvátního způsobu respirace povšimne, tím snáze lze překonat negativní dopady, či jim zabránit. Příspěvek se dále zaměřuje na adekvátní nazální respiraci a její důležitost, s dlouhodobým cílem v ideálním případě předejít pomocí osvěty četnosti provedených adenotomií.

Z metodologického hlediska shrnuje výsledky dílčích výzkumných zjištění v oblasti informovanosti, přístupu i povědomí rodičů předškolních dětí vybraných mateřských škol o tomto tématu, dále počet provedených operací a věk, v němž operaci zkoumané děti nejčastěji podstupovaly, rozdílnosti a podobnosti vzhledem k odlišným zkoumaným lokalitám a další možnosti uchopení této problematiky.

Příspěvek rovněž představuje nové výzkumné záměry v této oblasti – zejména otázku poznatelnosti hyper/hyponazality u dětí předškolního věku rodiči a pedagogy mateřských škol – a další práci s tématem v nadcházejícím období.

Klíčová slova: nazální respirace, logopedická péče, adenotomie, hyponazalita, osvěta

Grantová afiliace: IGA 43418121/2018

Význam online komunit pro adolescenty a možnosti prevence rizik v kyberprostoru

Szokalová Lenka, Polínek Martin Dominik

Příspěvek se zabývá výskytem syndromu vyhoření u poradce rané péče. Pomocí dotazníkového šetření mapuje výskyt rizikových faktorů a některých příznaků syndromu vyhoření u poradců rané péče. Vybraní poradci rané péče dále podstoupili online dotazník mapující výskyt syndromu vyhoření. U poradců, kteří měli významě vysoké riziko syndromu vyhoření poté proběhl osobní rozhovor o jejich metodách psychohygieny a coopingových strategiích.

Klíčová slova: poradce rané péče, syndrom vyhoření

Závislí s postižením - výzva pro speciální pedagogiku a adiktologii

Dlouhá Dana

Lidé se zdravotní postižení ve vztahu k řešení závislosti patří do tzv. skrytých skupin, tedy těch, pro které je vstup do služby obtížnější a z důvodu určitých odlišností jsou více stigmatizováni. Často je na ně nahlíženo pouze z hlediska jejich primárního postižení a rizikové chování tak může být přehlíženo. Avšak lidé s postižením jsou skupinou, na kterou dopadá konzumace návykových látek silněji než na osoby intaktní, ať už má podobu "běžného", anebo problémového užívání. Příspěvek se zaměřuje na shrnutí dostupných výzkumů, které ukazují, že lidé s postižením jsou stejně, anebo více ohroženi závislosti jako lidé intaktní. Zároveň upozorňuje na nedostatky v oblasti péče o osoby se zdravotním postižením ve školství a službách pro drogově závislé na základě výpovědí samotných uživatelů a pracovníků.

Academic Achievement and Academic Stress in Context Special Educational Needs

Sedláková Eva

This contribution discusses academic achievement and academic stress in the context of the special educational needs of university students. The aim of this research study is to determine whether the relationship between academic achievement and academic stress differs in individual scales due to the presence of a special educational need. The research group consists of students of pedagogical faculties, both teaching and non-teaching disciplines. The research involved 723 respondents (677 intact students and 46 students with special educational needs. Characteristics of the representation of students with special educational needs in the research group: 36 students with special learning disabilities, 6 students with physical disability, 2 students with visually impaired and 2 students with hearing impaired.

Two questionnaires were used as a research method. Academic Achievement Questionnaire (USAAQ, Křeménková, Novotný, 2019, in review) and Academic Stress Inventory (ASI, Novotný & Křeménková, 2020). The Academic Achievement Questionnaire is a new 9item questionnaire designed to diagnose academic achievement. The questionnaire includes 3 scales: study performance, coping with study requirements and social adaptation. The Academic Stress Inventory is a new 17item questionnaire that uses 4 sub-scales: stress related to study requirements, work-life balance, organizational and social aspects of study, expectations of good performance. The data was analyzed in SPSS 20 using descriptive calculation of statistics and Pearson correlation coefficient.

Based on the correlation analysis, a connection was found in the group of intact students between the total score of academic achievement and the scale of stress and study demands ($r = -0.353$), work-life balance ($r = -, 209$), organizational aspects of study ($r = -, 276$ and expectations of good performance ($r = -, 128$) This is a negative correlation, ie the higher the academic achievement the student has, the less stress he / she feels in the given aspects of academic life. The partial scale of academic achievement did not correlate with any scale of academic stress, The range of study requirements management has again been proven to be correlated with all four scales of academic stress: stress and study requirements ($r = -, 407$), work-life balance ($r = -, 226$), social and organizational aspects of life ($r = -, 208$), expectations of good performance ($r = -, 144$) The scale of social adaptation did not correlate with any area of academic stress. other. The overall academic achievement score was negatively correlated only with the stress scale and study requirements ($r = -, 521$) and the expectation of good performance ($r = -, 360$). Academic achievement in academic performance does not correlate with any area of academic stress, but the management of study demands is strongly negatively correlated with the scale of stress and study demands ($r = -, 619$) and weakly correlates with organizational and social aspects of study ($r = -0.351$). Academic achievement in social adaptation affects the area of stress in anticipation of good performance ($r = -, 327$). The results show that the link between academic achievement and academic stress in university students is demonstrable, not only for students with special educational needs, but also for intact students, but with some differences in different areas. The results will be discussed.

Keywords: university, academic achievement, academic stress, intact students, special educational needs

Grant affiliate: IGA_PdF_2020_025 Core and expressed personality traits as possible determinants of academic functioning

Aktivizace osob s mentálním postižením prostřednictvím arteterapie v domově

Sochor Pavel

Poster prezentuje výsledky akčního participačního výzkumu v prostředí komunity klientů sociální služby v domově se zvláštním režimem. Cílem výzkumu bylo zlepšit aktivizaci a volnočasové vzdělávání klientů skrze arteterapeutické postupy. Výzkum probíhal souběžně s projektem "Krok do života" (Podpora procesu transformace pobytových služeb a podpora služeb komunitního typu vzniklých po transformaci).

Klíčová slova: člověk s mentálním postižením, domov se zvláštním režimem, komunita, arteterapie, kvalita života

Dotazníkové šetření v rámci České a Slovenské republiky jako základ pro vývoj inteligentní databáze určené osobám s poruchami autistického spektra či jiných skupin jedinců s postižením

Karunová Hana, Cieslar Jakub, Flekačová Lucie, Bednářová Lucia, Regec Vojtech

Prezentovaný výzkumný projekt se zaměřuje na vývoj inteligentní databáze pro cílovou skupinu osob s poruchami autistického spektra (dále PAS), a jiným typem postižení. V návaznosti na vývoj databáze obrázků, klíčových slov jsme realizovali dotazníkové šetření ve školách a zařízeních věnujících se osobám s PAS. Příspěvek postihne vybrané části výzkumného šetření. První kontakt se zařízeními a školami byl odstartován v dubnu 2019 a to prostřednictvím dotazníkového šetření. Zařízení byla kontaktována e-mailem i telefonicky se žádostí o spolupráci. Mnohá z nich se již v iniciální fázi zajímala o projekt a jeho plánované výstupy. Zároveň část z oslovených organizací přislíbila do budoucna spolupráci. Sběr dat byl ukončen v červnu 2019. Obdrželi jsme celkem 51 vyplněných dotazníků, z toho 23 za Českou republiku a 28 za Slovenskou republiku, s nimiž jsme dále statisticky pracovali a vyhodnocovali je. Výsledky nám posloužily nejen jako odrazový můstek pro další vývoj technického charakteru, ale také pro navázání kontaktu se zařízeními pracujícími s jedinci s PAS a ověření našich východisek týkajících se potřeb cílové skupiny. Projekt (TL02000214/Inteligentní databáze pro podporu rozvoje osob s poruchami autistického spektra či jiných skupin jedinců s postižením) je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu Éta. (<https://www.tacr.cz/logotypy/Eta.png>)

Klíčová slova: poruchy autistického spektra, zdravotní postižení, inteligentní databáze, dotazníkové šetření, projekt

Grantová afiliace: Projekt (TL02000214/Inteligentní databáze pro podporu rozvoje osob s poruchami autistického spektra či jiných skupin jedinců s postižením) je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu Éta. (<https://www.tacr.cz/logotypy/Eta.png>)

Facilitátory a bariéry při vzdělávání a pracovním uplatnění osob se sociálním znevýhodněním

Szabó Lenhartová Zuzana

Paper představí výzkumný projekt, který si klade za cíl zmapovat facilitátory a bariéry při vzdělávání a pracovním uplatnění osob se sociálním znevýhodněním. V rámci projektu popíšeme současnost a historii vzdělávání osob se sociálním znevýhodněním a srovnáme, jak funguje tento typ vzdělávání v ČR a v zahraničí. Empirická část práce má za cíl zjistit a popsat dobrou praxi a současně bariéry při vzdělávání osob se soc. znevýhodněním a podpoře jejich přechodu na pracovní trh, a to zejména formou polostrukturovaných rozhovorů a focus groups s aktéry, figurujícími v procesu vzdělávání a zaměstnávání osob se sociálním znevýhodněním, a s úspěšnými bývalými žáky se sociálním znevýhodněním.

Klíčová slova: Flipped class, special student, education

Integrative Theater as a Form of Art Therapy in Relation to People with Disabilities

Pawlak Adrianna, Sobolevska Bohdana

The main aim of our presentation is analyze of activity and functions of the integration theatre with reference to people with disabilities. Our work is based on a review of science articles about people with disables and cooperation with the foundation "Full life foundation" in Krakow.

Foundation, as the part of its activities offers integration theater that connects people with disabilities and healthy people. This form has a character of art therapy. This has significant influence on emotional part of life and interactive in society for people with disables. People who are involved in activity of the theatre also prove their own interactive skills.

The theatre as the form of art therapy has great influence on creativity of people who are involved in this process. Drama elements are used that influence the transformation of assessments and attitudes. It includes physical, emotional and intelligence levels. Creativity as a part of therapy can also give an opportunity to contact with society what is connected to the work on personal fillings of being different, loneliness and alienation The theatre is recognized as a social form of interaction between actors and viewers.

In conclusion, the integration theatre is a useful tool which is a provide help for people with disables in different parts of life such as creativity and interaction in society including support of other people. The analyze of art work makes about its unique message.

Nabývání dovedností u dětí a žáků s poruchami autistického spektra s využitím přístupu založeného na aplikované behaviorální analýze

Prokopová Zuzana, Jamrichová Jana

Edukace dětí a žáků s poruchou autistického spektra (PAS) je v České republice velmi diskutovaným tématem, které si zaslouží náležitou pozornost. Do oblasti vzdělávání jedinců s PAS přinášíme nové přístupy. Efektivním přístupem ke vzdělávání těchto dětí a žáků je aplikovaná behaviorální analýza (ABA). Přestože její účinky jsou v zahraničí ověřeny již mnoha výzkumy, u nás je tento přístup využíván až v několika posledních letech. To s sebou nese nedostatek kvalifikovaných odborníků, kteří intervence založené na ABA poskytují. Situace se ale postupně mění k lepšímu a v českém prostředí již existují zařízení, která možnosti této intervence nabízejí. Abychom mohli kvalitně a profesionálně realizovat tento přístup, je nutné provádět výzkumná šetření, která ověřují efektivitu působení.

Obsahem příspěvku jsou dílčí výsledky realizovaného výzkumného šetření zaměřeného na prokázání účinnosti intervence založené na principech aplikované behaviorální analýzy u dětí a žáků s poruchami autistického spektra v předškolním a raném školním věku. U výzkumného vzorku probandů bude po dobu dvou let aplikována intenzivní intervence založená na ABA, která bude zaměřena zejména na rozvoj verbálního chování a na eliminaci nežádoucího chování. Některá již získaná data a jejich interpretace poukazují na pozitivní vliv intervence s využitím ABA přístupů u výzkumného souboru.

Klíčová slova: poruchy autistického spektra, aplikovaná behaviorální analýza, verbální chování, nežádoucí chování

Podpora žáků cizinců z Ukrajiny na českých základních školách

Solníčka David

Témata cizinců a migrace jsou v současné době velmi často skloňována v médiích, jsou velkým politickým tématem i častým předmětem zájmu i obav některých občanů. Na jedné straně je pochopitelné, že lidé mají strach ze změn, z neznámého, z možných negativních důsledků, které by mohla migrace přinést, na straně druhé je migrace přirozenou součástí lidské historie a někdy dokonce podmínkou lidského rozvoje.

Plánovaná disertační práce se tomuto tématu věnuje, přičemž se zaměřuje na žáky-cizince pocházející z Ukrajiny. Těchto žáků-cizinců je v České republice nejvíce a sám český stát do země aktivně zve jejich rodiče. Podle zákona se

jedná o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu sociálního znevýhodnění. Otázka tedy zní, jaká je podpora těchto žáků na českých základních školách.

Postoje studentů středních škol k osobám se zdravotním postižením

Navrátilová Ingrid

Problematika postojů k osobám se zdravotním postižením je stále aktuálním tématem v oblasti speciální pedagogiky. I přesto, že z historického hlediska se postupně zlepšují postoje společnosti k osobám se zdravotním postižením, je potřeba si uvědomit, že každá doba s sebou nese svá specifika. Postoje v naší společnosti jsou ambivalentní, část společnosti je ochotna přijmout osobu se zdravotním postižením do společnosti, avšak u části společnosti neustále přetrvávají obavy, strach a předsudky vůči osobám se zdravotním postižením. Provedený výzkum nám umožňuje zjistit postoje současné mladé generace a jejich pohled na předkládanou problematiku. Zjištěné výsledky by mohly posloužit ke zlepšení pedagogické praxe týkající se nejen postojů adolescentů vůči osobám se zdravotním postižením, ale také pro podporu inkluzivního vzdělávání.

Klíčová slova: postoje, adolescent, zdravotní postižení

Profile of the School Special Pedagogue Profil školského speciálneho pedagoga

Paštrnáková Nikola

The school special pedagogues play one of the key roles in educating pupils with special needs. They are specialists in providing activities such as special education counseling, diagnostics, educational activities, coordinating inclusion, methodically assisting and guiding other educators at schools and much more. In their work, however, they encounter several pitfalls they have to face. We tried to focus on the profile of school special pedagogues and the problems and challenges they have to cope with. Awareness of the work of school special educators is often distorted and incomplete.

Školskí špeciálni pedagógovia zohrávajú jednu z kľúčových úloh pri edukácii žiakov so špeciálnymi potrebami. Sú to odborníci na zaisťovanie činností, ako napríklad špeciálnopedagogické poradenstvo, diagnostika, vzdelávacie činnosti, koordinujú inklúziu, metodicky pomáhajú a usmerňujú ostatných pedagógov na školách a mnoho ďalšieho. Pri svojej práci sa však stretávajú s viacerými úskaliami, ktorým musia čeliť. Snažili sme sa zamerať na profil školských špeciálnych pedagógov a na problémy a výzvy, ktoré musia zvládať. Povedomie o práci školských špeciálnych pedagógov býva častokrát skreslené a neúplné.

Keywords: school special pedagogue, inclusion, methodics, counseling, ethics code

Klíčová slova: školský špeciálny pedagóg, inklúzia, metodika, poradenstvo, etický kódex

Rodiče školí rodiče - Parent to Parent Training Program with RUBI-PT Curriculum

Malaníková Vendula

Program Rodiče školí rodiče, poskytuje možnost proškolení pro rodiče dětí s poruchami autistického spektra (PAS) a vytváří mezi nimi systém vzájemné podpory. Jedná se o školení rodičů v oblasti aplikované behaviorální analýzy (ABA). Proškolení rodiče se pak stanou sami školiteli a s podporou odborníků připraví a provedou školení dalších rodičů.

The RUBI-PT curriculum bylo vytvořeno skupinou the Research Units in Behavioral Intervention (RUBI) Autism Network. Jedná se o tým expertů, jež se zabývají problematikou PAS. Členové týmu RUBI pracují v pěti univerzitních

centrech v USA. Osnovy byly úspěšně použity v řadě studií, což prokazuje hodnotu programu jako nástroje pro vzdělávání rodičů. Program zahrnuje školení s využitím praktických aktivit a video záznamů, návštěvy doma či dálkovou podporu pro rodiče. Kompletní program zahrnuje více než 15 individuálních školení. Náš program Rodiče školí rodiče je však pouze úvodem do programu a bude zahrnovat 5 setkání rodičů. Osnovy programu jsou založeny na principech ABA. Zahrnují témata, která lze použít pro děti všech věkových kategorií. Program má však největší přínos pro rodiče dětí do 12 let.

Klíčová slova: autismus, aplikovaná behaviorální analýza, rodiče, problémové chování, školení

Skúsenosti psychológa s diagnostikou detí so sluchovým postihnutím a narušenou komunikáčnou schopnosťou predškolského veku

Kročanová Ľubica

Cieľom príspevku je poukázať na osobitosti psychologickkej diagnostiky detí so sluchovým postihnutím a narušenou komunikáčnou schopnosťou v období pred zaškolením. Zaoberáme sa špecifickými otázkami súvisiacimi s diagnostickými nástrojmi na hodnotenie kognitívnych schopností, rečovo-komunikáčnych zručností a sociálnych kompetencií týchto detí vzhľadom na vybavenie testovým materiálom, ktorý by zohľadňoval potreby detského klienta s postihnutím sluchu a reči.

Klíčová slova: psychologická diagnostika - sluchové postihnutie - narušená komunikáčna schopnosť – predškolský vek

Snížování výskytu nežádoucího chování spojeného s PIKA syndromem u dítěte s poruchou autistického spektra v intervenci Aplikované behaviorální analýzy

Sychra Reucci Tullia, Pančocha Karel

Lidé s poruchou autistického spektra nebo s omezeným repertoárem dovedností často vykazují specifické problémové chování, mezi něž patří i syndrom PIKA (jedení nejdých předmětů). Toto chování snižuje kvalitu života jedince a v některých případech může být i zdravotně rizikové či život ohrožující. Cílem výzkumu bylo pomocí zvolených metod a technik užívaných v rámci aplikované behaviorální analýzy snížit problémové chování u dítěte s poruchou autistického spektra a pomocí vizuální analýzy dat ověřit účinnost intervence. Mezi zvolené techniky patřil time-out, tedy odnětí předmětu/aktivity po stanovený čas a diferencované posilování alternativního chování (DRA), tedy funkční komunikace a hry. Díky zvolené metodice single-case subject designu bylo možné stanovit úspěšnost intervence u konkrétního dítěte. Volba reversal designu pak umožnila s velkou pravděpodobností potvrdit vliv nezávislé proměnné na změnu v chování. Intervence u dítěte snížila frekvenci problémového chování a jeví se jako úspěšná.

Klíčová slova: poruchy autistického spektra, problémové chování, PIKA syndrom, behaviorální intervence, aplikovaná behaviorální analýza

The Use of Hippotherapy in Therapeutic Treatment of Children on the Example of the Full Life Foundation Activities

Początek Gabriela, Michno Bartosz, Żelazna Aleksandra

The presented poster addresses the issue of using horses in the therapy of people with disabilities, implemented by the Full Life Foundation (Hipoterapia Foundation - For Rehabilitation of Disabled Children) in Krakow. Theoretical issues regarding the functioning of hippotherapy conducted by foundations will be taken up and the results of observations of patients participating in therapy will be discussed. The Foundation has been conducting hippotherapy for children aged 3 to 15 for 30 years. These are currently mainly those on the autism spectrum, neurological diseases, genetic diseases, intellectual disability and emotional problems. Hippotherapy is carried out with the help of Hutsul Horses. Both stallions and mares of this breed are marked by a strong and firm constitution,

lively temperament, gentle disposition. Contact with the animal can have a positive effect on: normalizing muscle tone, improving eye-hand coordination, increasing attention concentration, coding the correct pelvic movement pattern in the brain during walking, reducing emotional disorders and developing independence. However, for the therapy to be effective, close cooperation between the doctor, hippotherapist, hippotherapist's assistant, child, parent and horse is necessary. A child referred for hippotherapy must obtain a doctor's opinion on the basis of which the committee decides about admission to a given type of therapy at the Foundation, including hippotherapy classes. A very important element is the choice of a horse tailored to the needs of a particular mentee. While constructing a therapeutic plan and during classes, hippotherapists are guided by principles such as individualisation, positive motivation, safety and long-term impact.

Truchlení osob s mentálním postižením - Kvantitativní dotazníkové šetření s pracovníky Domovů pro osoby se zdravotním postižením (DOZP) a chráněného bydlení (CHB)

Janyšková Kristýna, Šiška Jan

Dotazníkové šetření mezi pracovníky Domovů pro osoby se zdravotním postižením (dále jen „DOZP“) a chráněného bydlení (dále jen „CHB“) bylo zpracováno v rámci širšího Projektu podpůrné skupiny pro truchlící osoby s mentálním postižením. Výzkumným problémem dotazníkového šetření bylo zjistit míru připravenosti pracovníků DOZP a CHB na podporu truchlících osob s mentálním postižením, zjistit, jak pracovníci DOZP a CHB vnímají oblast truchlení osob s mentálním postižením a na základě zjištěných informací také popsat profil pracovníků a oslovených organizací.

Klíčová slova: mentální postižení, truchlení, zármutek, podpora, dotazníkové šetření

Grantová afiliace: Projekt Fenomén smrti a proces truchlení v kontextu mentálního postižení: Projekt podpůrné skupiny (The phenomenon of death and mourning process in the context of intellectual disability: Grief support group project) byl pro rok 2018 a 2019 podpořen Grantovou agenturou Univerzity Karlovy (projekt č. 1036218).

Výzvy a možnosti osobní asistence z pohledu asistentů i jejich klientů

Žaludko Ján

Poster prezentuje výsledky bakalářské práce zaměřené na problematiku osobní asistence. Jsou prezentovány zejména výsledky empirické části, realizované kvalitativním šetřením mezi asistenty a uživateli služeb osobní asistence.. Bylo sledováno několik oblastí.

K získání dat byla užitá metoda rozhovoru s návodem dle Hendla a k jejich deskripci metoda Zakotvené teorie dle Strausse a Corbinové.

Klíčová slova: osobní asistence, péče, autonomie, mezilidské vztahy, bariéry

Zjišťování dostupnosti, povahy a kvality komunitních pobytových služeb pro osoby mentálním postižením v České Republice ROBIN—Researching the Availability, Nature and Quality of Community-Based Services for People with Intellectual Disabilities in the Czech Republic

Janyšková Kristýna, Káňová Šárka, Řezáč Karel, Šiška Jan, Beadle-Brown Julie

Projekt ROBIN spojí kvalitativní a kvantitativní výzkumné metody, aby prozkoumal dostupnost, povahu a kvalitu služeb komunitního bydlení pro lidi s mentálním postižením v České republice. Shromážděné údaje umožní prozkoumat, jak dobře služby splňují definici komunitních služeb a jak jsou lidé s mentálním postižením podporováni, aby byli skutečně plnohodnotnými a aktivními občany ve svých komunitách, a jak jsou naplňována jejich práva podle článku 19 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením. Předkládaný výzkum, jako jeden z prvních 1) systematicky zmapuje poskytování, povahu a kvalitu služeb pro uvedenou skupinu lidí, 2) prozkoumá, co je v praxi nezbytné pro dosažení změny. To bude mít následně potenciál ovlivnit vývoj nástrojů pro monitoring a další rozvoj

komunitních pobytových služeb nejen v České republice, ale i v mezinárodním měřítku. Projekt byl finančně podpořen GA ČR, projekt č. 20-08327Y.

Klíčová slova: mentální postižení, komunitní pobytové služby, ústavní péče, deinstitucionalizace

Grantová afiliace: GA ČR 20-08327Y

Arteterapeutické nástroje, ich optimalizácia a implementácia do špeciálnopedagogických intervencií. Príklad dobrej praxe: MANDALIVE

Zemko Michal

Originálny nástroj Mandalive, ktorý v sebe spája výhody mandál a práce s emóciami a vlastnosťami, bol v rámci predchádzajúcich výskumov úspešne uvedený do praxe ako prostriedok špeciálnopedagogickej intervencie. Tento nástroj bol vyvinutý na Slovensku autorským tímom psychoterapeutky a psychologičky PhDr. Ľubice Hamarovej, renomovaného grafického dizajnéra ArtD. Pavla Rozložníka a neurovedkyne Dany Hamarovej, Msc.

Nástroj Mandalive komplexne obohacuje edukačný proces, podporuje kognitívny a emočný rozvoj, je pre pedagógov jednoduchý na použitie a môže byť začlenený do každodennej praxe.

V súčasnosti je nástroj Mandalive založený na používaní vizuálnych predlôh, čo doteraz umožňovalo jeho využitie len s časťou populácie s intaktným zrakom. Jedným z rozmerov rozvoja nástroja Mandalive je multidisciplinárny kontext, v ktorom rozširujeme implementácie modifikovaného nástroja Mandalive v špeciálnopedagogickom prostredí adaptáciou do inovatívnej taktilnej formy pre jedincov so zrakovým postihnutím.

Klíčová slova: arteterapia, mandala, Mandalive, optimalizácia intervencie, implementácia nástroja

Seznam příspěvků (řazeno abecedně)

- Academic Achievement and Academic Stress in Context Special Educational Needs
- Aktivizace osob s mentálním postižením prostřednictvím arteterapie v domově
- An Introduction to Using Eye Tracking Technology for Scientific Research
- Analýza příčin nezamestnanosti jednotlivců so zrakovým postihnutím
- Arteterapeutické nástroje, ich optimalizácia a implementácia do špeciálnopedagogických intervencií. Príklad dobrej praxe: MANDALIVE
- Budování rodinných vztahů hluchoslepí lidé v Polsku
- Communication Possibilities of Seniors with Neurocognitive Disorder in The Context of Expressive Therapeutic And Diagnostic Process
- Děti v podmínkách ústavní výchovy
- Developmental Tasks of Adulthood in the Context of the Narrative of People with ASD
- Dopad stimulace sluchové percepce na dílčí kognitivní funkce – pilotní šetření
- Dotazníkové šetření v rámci České a Slovenské republiky jako základ pro vývoj inteligentní databáze určené osobám s poruchami autistického spektra či jiných skupin jedinců s postižením
- Evidence based practice – cesta doktoranda od pokročilého narativního review k systematickému review
- Facilitátory a bariéry při vzdělávání a pracovním uplatnění osob se sociálním znevýhodněním
- Fenomén smrti a proces truchlení v kontextu mentálního postižení: Projekt podpurné skupiny
- Funkčnost hierarchie a systému sociální služby osobní asistence
- Characteristics of Resilience in People with ASD Based on Online Diaries
- Children with Special - Needs at Schools in the Frame of Present Schooling Procedure
- Implikace specifických kognitivních jevů a procesů na percepci a produkci verbální a neverbální komunikace – pohled logopeda
- Inkluzivní vzdělávání z pohledu žitých zkušeností žáků s tělesným postižením, jejich rodičů a učitelů
- Integrative Theater as a Form of Art Therapy in Relation to People with Disabilities
- Inventář MABC-2 jako screeningový nástroj vývojové poruchy koordinace u dětí mladšího školního věku
- Jaký je vliv online školních aplikací na rozvoj lingvistické jazykové kompetence u žáka s odlišným mateřským jazykem střední odborné školy v kontextu distančního vzdělávání?
- Kognitivní a lingvistické deficity u osob s roztroušenou sklerózou
- Komunikační strategie pedagogů s rodinnými příslušníky při edukaci žáků s narušenou komunikační schopností.
- Konceptualizace pojmu „psychosociální první pomoc“ v kontextu sociální práce
- Lexikální fluence, tvorba vět a způsob respirace u žáků 1. ročníku základní školy a základní školy logopedického typu se zaměřením na žáky s vývojovou dysfázií
- Method of Sensory Integration at Work with a Student with Intellectual Disability - General Assumptions and Practical Actions (Suggestions for Games and Exercises)
- Mezigenerační vztahy v rodinách s dítětem se zdravotním postižením
- Možnosti využití evakuačních pomůcek pro osoby se zdravotním postižením v rezidenčních (sociálních) službách
- Nabývání dovedností u dětí a žáků s poruchami autistického spektra s využitím přístupu založeného na aplikované behaviorální analýze
- Narativní texty neslyšících žáků
- PAPPUS: rozsévání myšlenek učení se a hraní venku v rámci běžné školní výuky - Pojďme se učit ven!
- Podpora emancipace osob s mentálním postižením v oblasti svéprávnosti jako výzva (nejen) pro SP vzdělávání
- Podpora žáků cizinců z Ukrajiny na českých základních školách
- Postoje studentů středních škol k osobám se zdravotním postižením
- Pragmatická jazyková rovina u předškolních dětí
- Proces změny v dramaterapii
- Profile of the School Special Pedagogue
- Příklad k metodě nebo metoda k případu? (pojetí případové studie a kazuistiky v sociálních výzkumech)
- Přístupnost základních škol jako důležité podpurné opatření pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

- Pyramidové školení rodičů v behaviorální intervenci - přehledová studie
- Quo vadis, dětský domove?
- Rodič jako součást týmu v komplexní péči o dítě s DMO
- Rodiče školí rodiče - Parent to Parent Training Program with RUBI-PT Curriculum
- Rozvoj představitosti a zmírnění informačního deficitu u osob se zrakovým postižením
- Sekundární příznaky zdravotního postižení z pohledu mezinárodních a tuzemských studií
- Sexualita pohledem matky dítěte s mentálním postižením
- Skúsenosti psychológa s diagnostikou detí so sluchovým postihnutím a narušenou komunikačnou schopnosťou predškolského veku
- Snižování výskytu nežádoucího chování spojeného s PIKA syndromem u dítěte s poruchou autistického spektra v intervenci Aplikované behaviorální analýzy
- Současné předškolní vzdělávání ve světle myšlenek L. S. Vygotského
- Speciálněpedagogická logopedická intervence u studenta s koktavostí na Univerzitě Palackého v Olomouci
- Specifika vzdělávání žáků s dvojí výjimečností na prvním stupni
- Srovnání efektivity orofaciálních stimulačních technik určených pro zlepšení orálního příjmu u předčasně narozených dětí
- Starostlivosť o dieťa s mutáciou génu CREBBP v regeneračno – terapeuticko – vzdelávacom centre pre deti s viacnásobným postihnutím v Bratislave (Príklad dobrej praxe)
- Stresový profil vytvořený na základě biologické zpětné vazby
- Support for the development of children and youth in the Autism Center in Cracow
- Syndrom vyhoření u poradce rané péče
- Škola přátelská dětské hře: adaptace britského modelu do českého prostředí
- Špeciálnopedagogická podpora žiaka s poruchami učenia a poruchami správania (Príklad dobrej praxe)
- Teoretická východiska rozvoje jazykových schopností podle D. B. Elkonina
- The Study Abroad Experience - University of Central Florida
- The Current Situation about Speech Communication Competencies at Chinese Hearing Families of Children with Hearing Impairment
- The Employment of People with Intellectual Disabilities in Poland
- The Use of Hippotherapy in Therapeutic Treatment of Children on the Example of the Full Life Foundation Activities
- Truchlení osob s mentálním postižením - Kvantitativní dotazníkové šetření s pracovníky Domovů pro osoby se zdravotním postižením (DOZP) a chráněného bydlení (CHB)
- Tyflomapy jako prostředek zpřístupnění prostoty a představ i prostředí osobám se zrakovým postižením
- Úloha vizuálně posílené audiometrie při rozvoji kognitivních schopností u dětí se sluchovým postižením
- Úprava prostředí pohledem osob se zdravotním postižením
- Vliv fyzické aktivity na proces učení
- Vliv terapie divočinou na vnímání sebeobrazu u dospívajícího člověka s rizikovým chováním
- Vliv vlastností slov na čtení v českém jazykovém prostředí
- Vybrané aspekty systému meziresortní spolupráce pracovníků SPP a OSPOD.
- Využití eye-trackingu ve výzkumu dyslexie
- Význam nazální respirace v logopedické péči se zaměřením na prevenci adenotomie
- Význam online komunit pro adolescenty a možnosti prevence rizik v kyberprostoru
- Výzvy a možnosti osobní asistence z pohledu asistentů i jejich klientů
- Závislí s postižením - výzva pro speciální pedagogiku a adiktologii.
- Zjišťování dostupnosti, povahy a kvality komunitních pobytových služeb pro osoby mentálním postižením v České Republice ROBIN—Researching the availability, nature and quality of community-based services for people with intellectual disabilities in the Czech Republic

Seznam autorů (řazeno abecedně)

Banátová Kamila
Baranová Petra
Beadle-Brown Julie
Bednářová Lucia
Bendová Nikol
Cieslar Jakub
Červenková Barbora
Daněk Alois
Dlouhá Dana
Dostálová Nicol
Flekačová Lucie
Hádková Kateřina
Haiclová Zuzana
Hanáková Adéla
Hoffmannová Jana
Hošťálková Marie
Houšková Tereza
Hrbáčová Lucie
Hricová Lenka
Hudcová Bianka
Chrastina Jan
Ivanová Zuzana
Jakubec Aleš
Jamrichová Jana
Janyšková Kristýna
Kachlík Petr
Kameník Jiří
Káňová Šárka
Karunová Hana
Kasprzak Tomasz
Kataryńczuk-Mania Lidia
Klimešová Iva
Kmentová Simona
Kobielus Martyna
Komorná Marie
Korandová Zuzana
Kozáková Zdeňka
Kročánová Ľubica
Kroupová Kateřina
Kulháňková Ida
Li Lin
Lopúchová Jana
Macałka Emilia
Malaníková Vendula
Márová Ivana
Melounová Zuzana
Michno Bartosz
Mikeska Filip
Milczarek Magdalena
Mlčáková Renata
Müller Oldřich
Navrátilová Ingrid
Nehybová Veronika
Nieradka Filip
Nohová Lucie
Nováková Schoffelová Miroslava
Pančocha Karel
Pánková Kratochvílová Kristina
Papajová Kristína
Paštrnáková Nikola
Pawlak Adrianna
Pazourková Lucie
Pinkavová Lenka
Początek Gabriela
Polínek Martin Dominik
Popielarz-Mróz Weronika
Potměšil Miloň
Procházková Tereza
Prokopová Zuzana
Przybysz-Zaremba Małgorzata
Příbylová Tereza
Ptáčková Monika
Ptaszek Patrycja
Regec Vojtech
Růžičková Veronika
Řezáč Karel
Sedláčková Dagmar
Sedláková Eva
Sekicki Mirjam
Selingerová Jitka
Schallerová Simona
Schusova Michaela
Smolíková Monika
Sobolevska Bohdana
Sochor Pavel
Solnička David
Svoboda Pavel
Svobodová Veronika
Sychra Reucci Tullia
Szabó Lenhartová Zuzana
Szokalová Lenka
Šebek Luděk
Šiška Jan
Škeříková Anežka
Šlesingrová Eliška
Šmelová Eva
Špinarová Gabriela
Tichá Michaela
Urbanovská Eva
Vachalová Veronika
Vávra Jakub
Vitásková Kateřina
Volná Petra
Vrubel Martin
Wittmannová Julie
Wolan-Nowakowska Mariola
Xiang Min
Želazna Aleksandra
Zemko Michal
Zvědělíková Jana
Žaludko Ján

Program a bulletin abstraktů

VIII. OLOMOUCKÉ SPECIÁLNĚPEDAGOGICKÉ DNY

**XXI. Mezinárodní konference k problematice osob se specifickými potřebami
VIII. Konference mladých vědeckých pracovníků**

Odpovědní redaktoři a editoři

Mgr. Lucie Moudrá

Tato publikace neprošla jazykovou úpravou.

Za jazykovou a obsahovou stránku anotací a názvu příspěvků odpovídají autoři.